

Eametsas rajatakse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni magistraaltorustikke mitmes jaos

KATARIINA VAABEL
KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Eametsas on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni magistraaltorustike rajamine jagatud kolme ossa. Praegu on rajamisel torustikud Kuremarja tee ja Farmeri tee vahele. Tööde valmimistähtaeg on aprill 2023, tellija on osäühing Sindi Vesi ja teostaja osäühing Koigre. Liiklus võib olla häiritud, palume olla tähelepanelikud ja järgida liikluskorraldusvahendeid.

15. märtsil sõlmis Sindi Vesi ehitustööde lepingu osäühinguga Wesico Project, mille käigus rajatakse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni magistraaltorustikud Saugamõisa teest mööda Lennujaama teed kuni Tulika teeni. Tööde valmimise tähtaeg on september 2023. Uue rajatava torustikuga ühendatakse juba olemasolevad torustikud (u 50 klienti), mis praegu on ühendatud Tulika veemajaga. Pärast torude ühendamist likvideeritakse Tulika veemaja.

Kolmandana ühendatakse eelnevalt valminud osad omavahel. „Juba toimub vee- ja kanalisatsioonitorustike projekteerimine Farmeri teest kuni Tulika teeni,“ täpsustab Sindi Vee juhatus liige Neeme Püss ja lisab, et ehitustöödega loode-

Eametsa endine suvilapiirkond

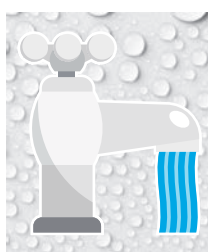
Foto: Viktor Tund

takse alustada juunis. Uue rajatava torustikuga ühendatakse juba olemasolevad torustikud (u 50 klienti), mis praegu on ühendatud Puti veemajaga. Pärast torude ühendamist likvideeritakse Puti veemaja ja puhasti.

Seoses sellega paraneb klientide vee kvaliteet, muid muutusi see kliendile kaasa ei too. Torude asukoht ja tulevase kergliiklustee asukoht suures osas ühtivad.

Nendel Eametsa küla elanikel, kellel on oma hallatavad

erakaevud ja lokaalne kanalisatsioon, tekib liitumise võimalus tulevikus. Kuna nii suures ulatuses torude väljaehitamine võtab palju aega ja raha, siis on selleni veel aega. Ettevalmistustöödena on osale piirkonnast

Sindi Vesi OÜ teatab, et 27.03.23–6.04.23 toimuvad kaevetööd Eametsas Niida teel, kuhu paigaldatakse uus reoveepumpla koos ümberühendustega.

Töid teeb Tomex Tööd OÜ.

geolus juba tellitud. „Kogu piirkonda korraga ei lahendata, vaid Eametsa jagatakse osadeks ja ühendatakse magistraaliga piirkondade kaupa,“ täpsustab abivallavanem Signe Rõngas.

Liikumisaasta Tori valla koolides on alanud

HERVE MERIVALD
HARIDUSJUHT

Kultuuriministeerium on 2023. aasta kuulutanud liikumisaastaks. Liikumisaasta eesmärk on tekitada ühiskonnas suurem huvi liikumisharrastuse ja tervislikumate eluviiside vastu. Põhirõhk on suunatud eelkõige lastele, noortele, peredele ning kesk- ja vanemaalistele.

Valla koolides toimus 13.–17. veebruaril liikumisenädal „Koolipere liikuma“, et lisada koolipäevadesse veelgi rohkem kehalist aktiivsust, mõelda liikumise olulisusele ja jagada üksteisega liikumisrõõmu.

Sauga põhikoolis lustiti aktiivsel mänguvahetunnil, mängiti korvpalli, käsipalli ja harrastati muid sportlikke tegevusi. Toimusid ka tantsuvahetunnid, aktiivsed õuevahetunnid ja ainetunnid.

Are koolis said õpilased osaleda tantsumaratonil, liikumismängudega vahetundides, fotojahil, samuti toimusid õuevahetunnid ja aktiivsed aine-

Liikumisenädalasse jäi ka Tori lõbus vastlatrall

Foto: Ülo Soomets

tunnid. Liikumisenädal lõppes aruteluvormis – mõtiskleti, miks liikumine on oluline.

Sindi gümnaasiumis toimusid samuti tantsuvahetunnid ning õuevahetunnid, kus mängiti korvpalli ja jalgpalli. Harjutati kettagolfi lähiviskeid ja mängiti energilisi mänge.

Tammiste lasteaed-alkkooli

õpilased veetsid vahetunnid eelmise aasta alguses loodud liikumisrajal joostes, hüppates ja mängides. Samuti toimusid tegusad vahetunnid, kus mängiti palli ja tantsiti. Pikemad õuevahetunnid on küll tavapärasel, kuid liikumisenädalal mängiti jalgpalli ja muid liikumismänge.

Tori põhikoolis said õpilased samuti osa võtta erinevatest tegevustest, mängiti liikumismänge, nt „Me lähme rukist lõikama“, „Kaks sammu sissepoole“ jms. Toimusid aktiivsed õuevahetunnid ja tantsuvahetunnid, osa õpilasi lõi kaasa Pärnu Sadama korraldatud korvpallipäeval. Koos peredega võeti osa vastlatrallist, mis toimus koostöös Tori spordiklubiga. Klassijuhatajatundides arutati liikumise vajalikkuse üle.

Märtsis on liikumisaasta fookuses liikumine töökohal ja koolis. Kooliperesid ja töökollektiive kutsutakse üles vähendada istumisaega, kasutades selleks töö- ja koolikeskkonnas kättesaadavaid lihtsaid võimalusi. Ka meie valla koolid ja teised asutused on lubanud katsetada uusi ja huvitavaid võimalusi istumisaaja vähendamiseks. Märtsis stardib ka liikumisaasta raames kooliperele mõeldud väljakutse „Vunki juurde!“, mis kutsub kõiki koole üle Eesti tegema liikumispause ja jagama oma liikumisrõõmu teistega!

Tule anna teada, kuidas oled rahul eluga Tori vallas!

3.-30. aprillil on avatud Tori valla rahuloluküsitlus aadressil www.lingid.ee/torirahulolu.

Küsitlust saab täita ka kõikides Tori valla raamatukogudes, vajadusel on raamatukogutöötajad abiks.

Ootame kõikide vähemalt 15-aastaste Tori valla elanike vastuseid!

Valla koolide õpilasesindustel toimus esimest korda ühine inspiratsioonipäev. Loe haridusuudiseid lk 7-8

Foto: Tori valla noortevolikogu

Toris tervitati liikumisaastat, pildil koroonaturniiril osalejad. Loe spordisündmustest lk 10

Foto: Andra Sömer

PILTUUDIS

Vabariigi aastapäeva tähistati nii Sindis, Toris kui Ares. Piltidel pidulik rongkäik Sindis (foto Urmas Saard, Külauudised) ja Tori folkloorihommikul jalga keerutanud Tori segarahvatantsurühm (foto Ülo Soomets).

VOLIKOGU ISTUNGIL

22. märtsil

1. Kehtestati Pulli külas Koolimaja tee 11 ja Koolipargi kinnistute detailplaneering.
2. Otsustati algatada detailplaneeringu koostamine Elbu külas Ado-Metsa kinnistul. Eesmärk on Ado-Metsa maaüksustele määrata ehitusõigus päikesepaneelide paigaldamiseks ning moodustada kinnistust eraldi krunt uue põhimaantee nr 4 (E67, Tallinn–Pärnu–Ikla) kavandatava liiklussõlme jaoks. Keskkonnamõju strateegiline hindamine jäetakse algatamata, kuna koostatava detailplaneeringu elluviimisega kaasnevad tegevused ei oma olulist keskkonnamõju.
3. Otsustati algatada detailplaneeringu koostamine Kõrsa külas Mikklikese ja Matsipõllu kinnistutel. Eesmärk on määrata maaüksustele ehitusõigus päikesepaneelide paigaldamiseks. Keskkonnamõju strateegiline hindamine jäetakse algatamata, kuna koostatava detailplaneeringu elluviimisega kaasnevad tegevused ei oma olulist keskkonnamõju.
4. Otsustati algatada detailplaneeringu koostamine Pulli ja Rütavere külade piirkonnas. Eesmärk on määrata maaüksustele ehitusõigus päikesepaneelide paigaldamiseks koos seda teenindavate rajatiste ja taristuga. Keskkonnamõju strateegiline hindamine jäetakse algatamata, kuna koostatava detailplaneeringu elluviimisega kaasnevad tegevused ei oma olulist keskkonnamõju.
5. Otsustati algatada detailplaneeringu koostamine Eametsa külas Raja tee 1, 2, 2a, 3, 5, 7, Raja tee ja Hakke tee kinnistutel. Keskkonnamõju strateegiline hindamine jäetakse algatamata, kuna koostatava detailplaneeringu elluviimisega kaasnevad tegevused ei oma olulist keskkonnamõju.
6. Otsustati anda nõusolek Sauga alevikus asuva Vahtra tn 6 kinnistule seatud hoonestusõiguse võõrandamiseks osäühingule J&T Projekt tingimusel, et hoonestusõiguse omanik võtab üle omaniku ja hoonestaja vahel lepingus kokkulepitud õigused ja kohustused.
7. Otsustati omandada Sindi linnas asuv korteriomand J. C. Wöhrmanni pst 12-3 hinnaga 10 000 eurot eesmärgiga arendada Sindi keskust, korrastada avalikku ruumi ja renoveerida muinsuskaitsealal olev ehitist.
8. Otsustati algatada Tori valla arengukava aastani 2030 ja eelarvestrateegia 2023–2026 läbivaatamine ning muutmine.
9. Infopunktid:
 - 1) arupärimine vallavane-male;
 - 2) ülevaade investeeringu-test;
 - 3) M. Kalamees – suhtumisest ja suhtlemisest.

Volikogu istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

TORI VALD ANNAB VÄLJA

LOOME- JA SPORDI- STIPENDIUMI

Tori vallas elavatele kujutava, audiovisuaalse või lavakunsti, kirjanduse, muusika, rahvakultuuri, arhitektuuri alal tegutsejale rahvusvahelisel tasemel või sportlasele, kelle tulemused võimaldavad osalemist Euroopa ja maailmameistrivõistlustel ning olümpiamängudel.

Täpsem info ja taotlemise tingimused valla kodulehelt: www.torivald.ee/loome-ja-sportdistipendium.

Stipendiumi taotluste esitamise tähtaeg on 30. aprill: tori@torivald.ee.

OÜ SINDI VESI TEATAB

Palume kõikidel klientidel teatada **veemõõtjate TEGELIKUD NÄIDUD 31.03.2023** seisuga hiljemalt 4.04.2023.

Märtsikuu eest prognoosarveid ei koostata. Alates 1.04.2023 muutub veeteenuse hind.

Veeteenuse hinnad alates 1. aprillist 2023:

- tasu võetud vee eest 1,20 €/m³, koos käibemaksuga 1,44 €/m³;
- tasu reovee ärajuhtimise ja puhastamise eest 2,34 €/m³, koos käibemaksuga 2,81 €/m³.

VALLAVALITSUSE ISTUNGITEL

1. veebruaril – 1. märtsil

1. Otsustati korraldada avatud hankemenetlusega riigihange „Tori valla kõrghaljastuse hindamise, hoolduse ja raie 2023–2026 raamleping“ ja kinnitati riigihanke alusdokumendid.
2. Hankelepingu eeldatava maksumuse ületamise tõttu lükati tagasi minikonkursi „Sindi linna puude raie ja hooldus“ kaks pakkumust.
3. Otsustati korraldada avatud hankemenetlusega riigihange „Haljasaala rajamine Sindi linnas“ ja kinnitati riigihanke alusdokumendid.
4. Sindi raekoja renoveerimistöde omaniku- ja muinsuskaitseleks järelevalveks otsustati sõlmida leping osäühinguga Kojak. Lepingu maksumus on 11 450 eurot (lisandub käibemaks).
5. Tammiste lasteaed-alkkooli hoone juurdeehituse ehitustöödeks otsustati sõlmida leping osäühinguga Visare Ehitus. Lepingu maksumus on 964 298,78 eurot (lisandub km).
6. Otsustati sõlmida töövõtuleping minikonkursi „Puude raie ja hooldus Sindis“ võitjaga, osäühinguga OK Acer. Lepingu maksumus on 16 620 eurot (lisandub km).
7. Sindi seltsimaja mööbli ostmiseks, transportimiseks ja paigaldamiseks otsustati sõlmida leping osäühinguga M.F.Leming. Lepingu maksumus on 259 009,44 eurot (lisandub km).
8. Tori kalmistu värava remonttöödeks otsustati sõlmida töövõtuleping osäühinguga Viimistlus ja Ehitus. Lepingu maksumus on 25 926 eurot (lisandub km).
9. Otsustati võõrandada elektroonilisel enampakkumisel Tori vallale kuuluv, pärandvarana saadud sõiduk Audi 80 alghinnaga 500 eurot. Enampakkumine ebaõnnestus, see tunnistati nurjunuks ning otsustati müüa sõiduk vanametalli kokkuostjale.
10. Kinnitati Sindis Pärnu mnt 62a-28 asuva korteriomandi elektroonilise enampakkumise võitja pakkumine summas 24 300 eurot.
11. Otsustati lõpetada Sindis Pärnu mnt 24 asuva äriruumi üürileping.
12. Osäühing Sindi Vesi soovib müüa kolme kinnistut, mida ettevõtte ei lähe. Otsustati nõustuda kinnistute müümisega.
13. Otsustati algatada detailplaneeringu koostamine:
 - Sindi linnas Kevade, Suve ja Tiigi tn vahelisel alal;
 - Rütavere külas asuval Kingusaare kinnistul;
 - Tohera külas asuval Pöörde kinnistul.
14. Otsustati välja anda projekteerimistingimused:
 - Sauga alevikus Nulu tn 1 kinnistul oleva töökoja projekteerimiseks kauplus-laoks ja detailplaneeringus käsitletud kasutamise otstarbe täpsustamiseks;
 - Tammiste külas Murelipuu tee 17 kinnistul oleva aiamaja laiendamiseks;
 - Randivälja külas asuval Sepa kinnistule elamu ehitamiseks.
15. Otsustati anda ehitusluba:
 - Tammiste külas Piibelehe tn 6 kinnistule üksikelamu püstitamiseks;
 - Kilksama külas Vana-Ruusaugu kinnistule puurkaevu rajamiseks;
 - Sindi linnas Ringi tn 33 kinnistule üksikelamu püstitamiseks;
 - Sauga alevikus Nulu tn 2 kinnistule tootmis- ja ärihoone püstitamiseks;
 - Sindi linnas Kooli park kinnistule *pumptrack*-i püstitamiseks;
 - Sindi linnas Kesktänav 13 kinnistule kuuri ja autoremonditöökoja püstitamiseks;
 - Sindi linnas Pärnu mnt 69 kinnistule üksikelamu püstitamiseks;
 - Sindi linnas Pärnu mnt 69a kinnistule üksikelamu püstitamiseks;
 - Tammiste külas Sooviku tn 12 kinnistule üksikelamu püstitamiseks;
 - Elbu külas Jaani kinnistule üksikelamu ja puurkaevu rajamiseks;
 - Tammiste külas Pilliroo tn 11 kinnistule kinnise soojussüsteemi rajamiseks;
 - Sindi linnas Mänguvälja tn 2 kinnistule üksikelamu püstitamiseks;
 - Nurme külas Lille kinnistule tootmishoone püstitamiseks;
 - Tammiste külas Oblika tn 3/1 kinnistule büroo ja laohoone püstitamiseks;
 - Nigula teele reoveekanaliseerimise ja veetorustiku rajamiseks.
16. Tunnistati kehtetuks Sauga valla valitsuse poolt 2004. a väljastatud ehitusluba Tammiste külas Kuuse tn 5 kinnistul üksikelamu püstitamiseks.
17. Nõustuti järgmiste katastriüksuste jagamisega:
 - Kilksama külas asuv Taali metskond 59;
 - Elbu külas asuv Jaani;
 - Päriveri külas asuv Küti;
 - Mannare külas asuv Tamme-metsa katastriüksus.
18. Nõustuti Sauga alevikus asuval Hirvela tn 1a ja Hirvela tn 1b katastriüksuste vahelise piiri muutmiseks.
19. Muudeti Urumarja külas asuval Aruheina katastriüksuse ja Kummeli katastriüksuse sihtotstarvet, mõlema puhul määrati uueks sihtotstarbeks 100% elamumaa.
20. Nõustuti katastriüksuste moodustamisega Sindi linnavalitsuse 21.02.2017 korraldusega nr 47 kehtestatud detailplaneeringu alusel Karja tn 24 kinnistul detailplaneeringule.
21. Nõustuti Sindi linnas asuval Linnu tee 7 ja Linnu tee 9 katastriüksuste liitmisega.
22. Muudeti Tori linnavalitsuse 15.02.2023 korraldust nr 94 „Katastriüksuse moodustamine detailplaneeringu alusel“.
23. Määrati Tori linnavalikogu 20.06.2006 otsusega nr 21 Urumarja külas kehtestatud Vana-Kubja planeeringuala detailplaneeringu alusel tekkivale uuele liikluspinnale kohanimeks Üläse tee.

24. Sindi muuseum on tuvastanud, et ajalooliselt on Pioneeride puistee kandnud nime Mätta tee, kuid ametlikku viidet Mätta teele allikates ei ole. Otsustati jätkata Pioneeride pst nime muutmise protsessiga.

25. Otsustati seada tähtajatu sundvaldus:

- osäühing Elektrilevi kasuks Kilksama külas 0,4kV pingega elektrimaakaabelliini rajamiseks;
- osäühing Elektrilevi kasuks Sauga alevikus asuval, Tori vallale kuuluvale kinnistule 0,4 kV pingega elektrimaakaabelliini ja jaotuskapi rajamiseks;
- osäühing Uuenäripi tee L1 kinnistule side maaliini ja sidejaotuskapi paigaldamiseks.

26. Kinnitati 2022. a hajaasustuse programmist rahastatud 14 projekti lõpparuanne ja otsustati toetus välja maksta.

27. Anti välja korraldus „Arvamus Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneeringu „Pärnu jõe ja kaldaala ruumilise arengu perspektiiv ning seosed mereplaneeringuga“ eelnõu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande kohta“.

28. Otsustati tagastada 7 lapsevanemale Pärnu Raja lasteaia kohatasu detsembrikuu eest ja 7 lapsevanemale jaanuarikuu eest.

29. Otsustati rahastada valla eelarvest ühe lapse lapsehoiuteenuse kohatasu.

30. Kinnitati Tori lasteaia hoolekogu koosseis 2022/23. õppeaastal.

31. Kinnitati Tori valla huvihariduse ja -tegevuse kava 2023. aastaks. 11.01.2023 korraldus nr 30 „Tori valla huvihariduse ja -tegevuse kava kinnitamine“ tunnistati kehtetuks.

32. Määrati huvihariduse ja -tegevuse toetust 137 Tori valla noorele summas 24 899,63 eurot.

33. Anti luba MTÜ-le Eesti Lipu Selts Eesti Vabariigi 105. aastapäeva tähistamiseks lipurivistuse ja rongkäiguga Sindi linnas 24. veebruaril.

34. Muudeti Tori haruraamatukogu lahtiolekuaega.

35. Otsustati anda tegevustoetust 11 vabaihendusele summas 60 866 eurot.

36. Määrati Tori valla valimiskomisjoni asukohaks Sauga alevikus Selja tee 1a asuv Sauga teenuskus.

37. Kehtestati projekti „Looduspõhiste lahenduste pilootalade loomine elurikkuse suurendamiseks Tori vallas“ ehk „Elurikas Tori vald“ pusade hinnaks 30 eurot.

38. Tori linnavalitsuse struktuuris ja teenistujate koosseisus muudeti pearaamatupidaja ametikoht vanemraamatupidaja ametikohaks.

Vallavalitsuse istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

Korteriühistud saavad õuealade korrastamiseks taas toetust taotleda

SIGNE RÕNGAS
ABIVALLAVANEM

2023. aasta eelarves on valla korteriühistutele toetuseks jagada 20 000 eurot. Taotlusi oodatakse 15. maiks, taotlemise tingimused pole muutunud.

Toetuse taotlemiseks tuleb Tori vallavalitsusele esitada vormikohane taotlus koos järgmiste dokumentidega:

1. korteriomanike üldkoosoleku või põhikirjast tulenevate volituste alusel juhataja protokolli koopia, mis sisaldab otsust hoovi heakorrastamiseks vajaliku töö teostamise kohta;
2. ühistootluse esitamisel kinnitus nõusoleku kohta ühistootluse esitamiseks;
3. vajadusel taotleja valitseda oleva naaberkinnistu omaniku nõusolek;
4. kinnistu või kinnistute plaan kavandatava töö asukoha skeemiga ning kavandatava töö kirjeldus;
5. fotod kavandatava töö asukohast enne tööde algust;
6. kavandatava töö eelarve;
7. vajaduse korral asjakohased kooskõlastused või nõusolekud kavandatava töö tegemiseks.

Foto: Viktor Tund

Vallavalitsuse poolt kinnitatud hindamiskomisjon kontrollib taotluse dokumentide vastavust ja õigsust ühe kuu jooksul ning vajadusel küsib juurde lisadokumente. Hindamiskomisjoni töö tulemusel tekib taotlejatest pinget.

Toetust antakse kuni 40% töö kogumaksumusest, kuid mitte rohkem kui 2000 eurot

ühel taotleja kohta või 4500 eurot ühistootluse korral. Taotleja saab esitada aastast ühe taotluse.

Toetuse saajaga sõlmitakse leping. Toetuse saaja peab hiljemalt toetuse saamise aasta 1. detsembriks esitama vallavalitsusele vormikohase aruande töö teostamise kohta koos arvetega, aktide ja maksekordluste koopiatega. Toetust ei maksta korteriühistule ette, vaid pärast aruande esitamist.

Taotluse saab esitada valla iseteeninduskeskkonnas, kuid selle võib saata ka tori@torivald.ee. Lisainfo, viited ja taotlusvormid on valla kodulehel www.torivald.ee / Teenused ja toimingud / Ehitus ja planeerimine / Korteriühistute toetuse taotlus ja aruanne.

Jooksvat saab infot küsida e-posti teel: signe.rongas@torivald.ee või telefonilt 525 3189.

Ootame rohkelt taotlusi!

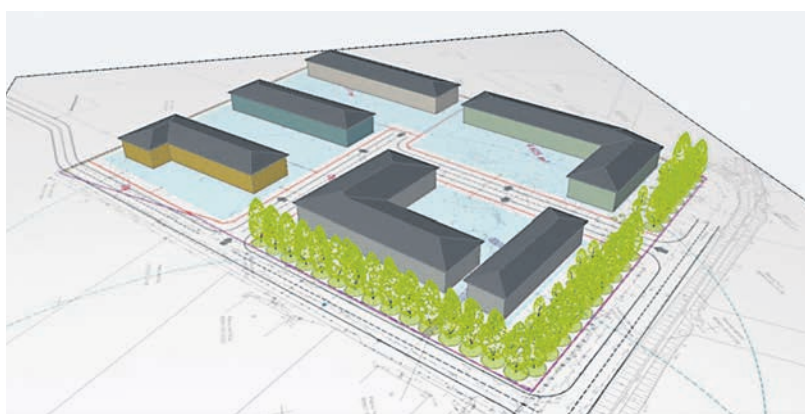
Supluse tn 6 kinnistu detailplaneeringu avalik väljapanek

Tori vallavalitsus korraldab Sindi linnas asuva Supluse tn 6 kinnistu detailplaneeringu avaliku väljapaneku 14.03-12.04.2023.

Detailplaneeringu peamiseks eesmärgiks on kinnistule ladude ja tootmis- ning teenindusfunktsiooni (autoremont, pesula vms) kavandamine, hoonete ehitamiseks ehitusõiguse määramine ja vajaliku taristu lahendamine. Kinnistu jagatakse 5 tootmis- maa, laohoone maa, väikeettevõtluse hoone ja väiketootmise maa-ala sihtotstarbega krundiks ning üheks transpordimaa krundiks. Kuna alal paiknevad ettevõtte ja nende ruumivajadus ei ole teada, siis annab detailplaneering võimaluse moodustada ka mitmest positsioonist koosnevaid krunte. Käesolev detailplaneering näeb alale ette vaid keskkonnasõbraliku tootmise võimaldamise, muuhulgas võimaluse rajada ka päikeseelektri tootmisala.

Supluse tn 6 kinnistu asub Sindi Pärnu mnt ja Pärnu jõe vahelisel alal Supluse tänava ääres. Tegemist on hoonestamata maa-ala, kust on varasem hoonestus likvideeritud, alles on vaid korsten. Kinnistust edela ja lääne suunas asuvad olemasolevad tootmisalad, kirde ja ida suunas asub Ranna ja Käärü tänava äärne veel hoonestamata elumupiirkond.

Igale krundile on lubatud ehitada 3 kahekorruselist hoonet kõrgusega kuni 9,5 m ümbritsevast maapinnast. Maksimaalne krundi täisehitusprotsent on 30%. Detailplaneering võimaldab moodustada suuremaid krunte planeeritud positsioonide ühendamise teel, mille piirid kulgevad mööda planeeritavate krundipiire. Suuremate

kruntide puhul liita planeeritav suurim ehitisealune pind ja hoonete arv. Muus osas jäävad tingimused (suurim lubatud korruselisus, suurim lubatud kõrgus) samaks mis ühe krundi puhul.

Juurdepääsud planeeritava alale ja kruntidele on näidatud Supluse tänavalt ja planeeritavalt teelt. Juurdepääs rasketehnikale lahendatakse Põhja tänava poolt.

Detailplaneeringuga tehakse ettepanek Sindi linna

üldplaneeringu muutmiseks.

Planeeringu lahendusega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee/sindi-linn-supluse-tn-6-dp ja eelneval kokkuleppel Sauga teenuskeskuses Selja tee 1a, Sauga alevik, Tori vald.

Avalik arutelu toimub 18.04.2023 kell 16.00 Sauga teenuskeskuses ja veebis. Palume eelnevalt oma osalemissoovist teada anda.

Sindi karestikukeskuse detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemused

Ajavahemikul 6.02-7.03.2023 toimus Sindi karestikukeskuse detailplaneeringu avaliku väljapaneku ja 14.03.2023 avaliku arutelu.

Avaliku väljapaneku ajal laekus kolm arvamust - muinsuskaitseametilt, Sindi linna elanikult ja Pärnu mnt

50 kinnistu omanikult.

Detailplaneeringusse paluti lisada informatsioon, et pinnasetöödel on vaja olla tähelepanelik ja arvestada arheoloogiliste leidude (nt kivist või puidust töödeldud või ornameenteeritud esemed, tööriistad) ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsikstuleku

võimalusega.

Juhiti tähelepanu jõeäärse ala puhkealana kasutamise kohta. Tehti ettepanek, et detailplaneeringu alal planeeritud vaatetornist linna poole peaks jõeäärne ala olema heakorrastatud ja sinna paigutatud pingid.

Tõderi, et Pärnu mnt 50

katastriüksusest jalakäijate tee ja trasside läbiviimine vabab täpsustamist.

Detailplaneeringu materjalide, avaliku arutelu protokolli ja laekunud arvamustega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee/sindi-karestikukeskuse-dp.

Päikeseparkide planeerimisel saavad kõik kaasa rääkida

SIGNE RÕNGAS
ABIVALLAVANEM

Tori valla, Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kliimapolitiika annab võimaluse ja kohustuse leida taastuvenergia kasutamise lahendusi, näiteks toota elektrit päikese ja tuule abil. Vallale on tehtud mitu avaldust päikeseparkide rajamiseks vajalike detailplaneeringute algamiseks: Pulli ja Rütavere külas 292 ha, Elbu külas 10 ha ja Kõrsa külas 88 ha suurusel alal. Kuigi kinnistud on suured, on päikeseparkideks planeeritavad alad tunduvalt väiksemad.

Detailplaneeringu koostamise käigus sünnib kokkulepe maaomanike, kinnistu naabrite, kõigi asjasse puutuvate riigiametite, ministeeriumite, kohaliku omavalitsuse ja kõigi inimeste või organisatsioonide vahel, kes soovivad selles protsessis osaleda. Detailplaneeringu algamine ei anna garantiid, et selline kokkulepe sünnib, planeering kehtestatakse ja planeeringust huvitatud isik saab ehitusõiguse. Detailplaneeringu menetlemine on väga täpselt planeerimiseseadusega reguleeritud ja selle käigus kaasatakse avalikkust mitu korda. Kogu protsess kestab vähemalt aasta aega. Selle aja jooksul on võimalik valla kodulehel tutvuda menetluses olevate dokumentide, esitatud seisukohtade ja kooskõlastustega. Kõik soovivad saavad jooksvat kaasa rääkida ega pea ootama, millal neilt arvamust küsitakse.

Planeeringu menetluses on alati ka keskkonnamõjude hindamine. Keskkonnamõju hinnang käsitleb nii mõju loodusele ja inimestele kui sotsiaalmajanduslikke mõjusid. Planeeringus leitakse kompromissid ja leevendused niivõrd, kui see võimalik on. Näiteks saab loomadele läbipääsude tagamiseks jagada päikesepargid väiksemateks osadeks, rajada hekke, et oleks silmale vähem häiriv jne.

Oleme ühiskonnana õppimas, avastame uusi energiaallikaid ja täiustame selle kasutamise tehnoloogiaid. Meil ei ole veel teadmisi ja laiaulatuslikke uuringuid, kuidas saaks pärast päikesepargi likvideerimist vanu päikesepaneele kasutada, kuidas säilib elurikkus päikeseparkides, kuidas alal hoida mullaviljakust, kui tegu on põllumaaga. Ühiskonnana on meil vaja kokku leppida, kas põllumaa on väärtuslikum toidu tootmiseks või võib seda mõnda aega kasutada ka energia tootmiseks, kas maha raiutud metsa on mõistlik taastada uue istutamisega või võiks sinna rajada päikesepargi. Demokraatlikus ühiskonnas selguvad kõik sellised kokkulepped argumenteeritud vaidluste käigus.

Detailplaneeringute kohta saab infot arengu- ja planeeringuosakonna ametnikelt. Kontaktid leiate valla kodulehelt <https://www.torivald.ee/ehitus-ja-planeeringu-kontaktid> või valla üldtelefonilt 445 1881. Olge aktiivsed osalema ja sõna võtma!

Vabatahtlik SELTSILINE

Seltsilisega koos muutub eakate ja erivajadustega inimeste elu rõõmurikaks!

Seltsiliste liikumine aitab parandada eakate ja erivajadustega täiskasvanute igapäevast toimetulekut ja heaolu, olles osa varajasest märkamisest sotsiaalhooletavate sündmuste süsteemis.

Mida ÜHESKOOS teha:

- vestlused ja mälestuste jagamine
- jalutuskäigud looduses, külastused arstile, poodi, raamatukokku
- käsitööga või muu hobiga tegelemine
- lihtsamate kodutööde tegemine
- teatri, kontserdi, kogukonna sündmuse külastamine
- ja palju müüd

Tule sina ka seltsiliseks või anna teada soovist omale seltsiline leida!

Võta ühendust Pärnumaa koordinaatoriga
HIIE LAINELA-KOLLOM tel 517 0842
lainela.hiie@gmail.com

Uuri lisaks kodulehte
www.seltsilised.ee

Kildemaa piirkonna tuulepargi eriplaneeringu avaliku väljapaneku tulemused

Kildemaa ja Põlendmaa piirkonna eriplaneeringu esimese etapi ehk tuulepargi asukoha eelvaliku tegemine on jõudmas lõppfaasi.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande ning kohalike omavalitsuste volikogude otsuse eelnõu avalik väljapanek toimus 24.11.2022–15.01.2023 ja avalik arutelu 21.02.2023 Pärnu linnavalitsuses. Avaliku väljapaneku ajal esitasid arvamusi keskkonnamet, riigimetsa majandamise keskus (RMK), Andrus Sume Põlendmaa külaseltsi nimel, Võido Voor, Enefit Green AS ja Elektri Energia AS (16.01.2023).

Keskkonnamet juhtis tähelepanu, et III kaitsekategooriasse kuulava laanepüü seisund on määratud ohualtiks, mitte ohuväliseks, nagu on keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes kirjutatud. Keskkonnamet palus mõju hindamisel kasutada keskkonnameti tellitud üle-eestilise maismaalinnustiku analüüsi tulemusi. Keskkonnamet palus täpsustada, kuidas määrati eriplaneeringu mõju ulatus Natura alade osas. Samuti palus keskkonnamet ühtlustada Tori vallavolikogu ja Pärnu linnavolikogu otsuste eelnõusid, et ühise planeeringu vastuvõtmise otsused oleksid sarnaste põhimõtetega. Lisaks rõhutas keskkonnamet, et tuulepargi jaoks eelistanud ala 1 on linnustiku osas väga tundlik ja eriplaneeringu detailse osa koostamisel tuleb läbi viia põhjalikud linnustiku uuringud.

RMK rõhutas, et RMK haldusalas olevatele maadele taristut kavandades tuleb teha koostööd RMK-ga ning RMK haldusalas oleva taristu kasutamiseks tuleb sõlmida vastavad

kokkulepped.

Põlendmaa külaselts soovis, et nähtaks ette mustkatte paigaldamine Taali–Põlendmaa–Seljametsa teele Paikre prügilast kuni Pärnu linna ja Tori valla piirini ning Põlendmaa küla keskuses väikesele külavahetele. Selle soovi täitmiseks on vaja teha transpordiametiga koostööd ning arendajad avaldasid selleks valmisolekut. Samuti sooviti mobiililevi ja internetiühenduse parandamist ja seda, et tuulikud paikneksid elamutest vähemalt 1500 meetri kaugusel. Tuulikute paiknemise kaugus elamutest on määratud Pärnu maakonnaplaneeringuga ja müranormidega, mistõttu tuulikute ja elamute vahemaa suurendamine 1500 meetrini ei ole asjakohane. Samuti sooviti, et kohalikele omavalitsusele laekuv tuulikute tulumistasu kasutataks piirkonna elukeskkonna parandamiseks.

Elektri Energia AS soovis, et eriplaneeringu lahendus arvestaks nende huvides menetluses oleva tuuleenergeetika teemaplaneeringuga.

Enefit Green AS võttis esitatud planeeringuala laiendamise ettepaneku tagasi.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku seletuskirjas ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes tehti esitatud ettepanekute alusel vajalikud parandused ning nüüd esitatakse Kildemaa ja Põlendmaa piirkonna eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsus Tori vallavolikogule ja Pärnu linnavolikogule vastuvõtmiseks.

Planeeringu materjalid on kättesaadavad valla kodulehel www.tori-vald.ee/kildemaa-piirkonna-tuulepargi-eriplaneering.

Pärnu jõel alustati kormoranide heidutusega

KATARIINA VAABEL
KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Liivi Lahe Kalanduskogu MTÜ teatel alustati 20. märtsist kormoranide heidutusega Pärnu jõe hoiualal ja kallastel Oore kärestikust kuni Pärnu jõe suudmeni.

Pärnu jõest on eriti kevadeti kujunemas kormoranide puhke- ja toitumisaala, mis seab ohtu kalade kudealad. Vältimaks uute kolooniate teket siseveekogudel paluti

keskkonnametilt luba kormoranide peletamiseks. Luba ka saadi, sest kormoranide tehtav kahju on suur ja vajab ennetust ning laienemise piiramist siseveekogudel. „Kormoran reageerib kergesti heidutusele toitumis- ja puhkealadel,“ ütleb Liivi Lahe Kalanduskogu MTÜ tegevjuht Esta Tamm. Tema sõnul tehakse heidutust päikesetõusust päikeseloojanguni ja lõppkuupäevaks prognoositakse 30. aprilli. Kormorane peletatakse helihäiringu ja vajadusel laseritega.

Foto: pixabay.com

Jahimeeste kinnistu detailplaneeringu avalik väljapanek ja arutelu

Tori vallavalitsus korraldab Kilk-sama külas asuva Jahimeeste kinnistu detailplaneeringu avaliku väljapaneku 14.03-12.04.2023.

Detailplaneeringu kohaselt jagatakse Jahimeeste kinnistu viieks u 5000 m² suuruseks krundiks, millele lisandub 2 transpordimaa krunti. Detailplaneering annab võimaluse ka kruntide liitmiseks nii, et planeeritud positsioonide alusel on võimalik moodustada üks kinnistu, et võimaldada paindlikumat maakasutust.

Jahimeeste kinnistu asub Pärnu linna piiril asukohas, mis jääb Pärnu linna tööstuspiirkonna lähedale. Kuna Via Baltica trassi kavandatakse Pärnu linna Tuisu tänava koridori, eraldab see Jahimeeste kinnistu läheduses paiknevast elumupiirkonnast ja muudab selle rohkem tööstuspiirkonna osaks. Lähtuvalt sellest paraneb oluliselt kinnistu juurdepääs ja logistiline potentsiaal, mistõttu on igati asjakohane planeerida sellele tööstuse ja logistikaga seotud sihtotstarbed.

Kruntide sihtotstarbe määramise peamiseks eelduseks on Via Baltica trassi planeerimine, mis seab Jahimeeste kinnistu heasse logistilisse positsiooni ning võimaldab seetõttu

planeerida ladusid, tootmistegevust jms.

Ala on jagatud võrdse suurusega kruntideks ja koondatud need ühise sissepääsutee äärde, mis annab planeeringulahendusele lihtsa ja arusaadava struktuuri. Kuna piirkonnas on tootmis- ja äriefunktsioonide spekter suhteliselt lai, siis on planeeritud ka mitu erinevat sihtotstarvet, et võimaldada alal erinevaid sobivaid tegevusi.

Igale krundile on lubatud ehitada 4 kahekorruselist hoonet kõrgusega kuni 12 m ümbritsevast maapinnast. Maksimaalne krundi täisehitusprotsent on 40%. Detailplaneering võimaldab moodustada suuremaid krunte planeeritud positsioonide ühendamise teel, mille piirid kulgevad mööda planeeritavaid krundipiire. Suuremate kruntide puhul liita planeeritav suurim ehitisealune pind ja hoonete arv. Muus

osas jäävad tingimused (suurim lubatud korruselisus, suurim lubatud kõrgus) samaks mis ühe krundi puhul.

Via Baltica tarbeks on Jahimeeste kinnistust moodustatud transpordimaa krunt. Juurdepääs planeeritavale alale on näidatud Tuule tänavalt, kuhu on Via Baltica projektiga kavandatud uus teelahendus.

Detailplaneeringuga tehakse ettepanek endise Sauga valla üldplaneeringu muutmiseks.

Planeeringu lahendusega saab tutvuda valla kodulehel www.tori-vald.ee/kilksama-kula-jahimeestepd ja eelneval kokkuleppel Sauga teenuskeskuses Selja tee 1a, Sauga alevik, Tori vald.

Avalik arutelu toimub 13. aprillil 2023 kell 16.00 Sauga teenuskeskuses ja veebis. Palume eelnevalt oma osalemissuovist teada anda.

Tammiste metsade kaitseala loomisest

KÄRT LINDER
KESKKONNANÕUNIK

Tori vallavolikogu algatas oma 15.12.2022 otsusega nr 129 Tammiste külas asuvate puhkemetsade kohaliku kaitse alla võtmise menetluse ja menetluskirjelduse avalik väljapanek toimus 16.-29. jaanuaril 2023. Sel ajal oli kõigil võimalik esitada ettepanekuid või vastuväiteid. Kokku laekus neli kirja – kahelt eraisikult, riigimetsa majandamise keskuselt (RMK) ja keskkonnametist. Laekunud ettepanekute ja vastuväidete avalik arutelu toimus 22. veebruaril Tammiste lasteal-alkkoolis, kus osalesid lisaks valla esindajatele RMK ja kohaliku kogukonna esindajad.

Avaliku väljapaneku kestel laekunud eraisikute pöördumistest selgus, et kahel projekteeritava kaitsealaga piirneval kinnistul puudub juurdepääs. Tammiste metsade kaitseala kaitse-eeskirja eelnõu kohaselt oli lubatud uute teede rajamine kaitseala tarbeks ja virgestusotstarbeks, mistõttu täiendatakse kaitse-eeskirja ja selle seletuskirja eelnõud selliselt, et oleks võimalik neile kinnistutele juurdepääs läbi kaitseala rajada.

RMK-lt ja keskkonnametilt laekunud ettepanekud käsitlesid paljuski kaitse-eeskirja ja selle seletuskirja ülesehituse korrigeerimist,

et see oleks selgem ja arusaadavam. Ettepanekutega oleme päri, kuna käesolevate dokumentide puhul on kindlasti tarvis, et need oleksid üheselt mõistetavad.

RMK tegi ettepaneku kaitse-eeskirja täpsustamiseks väärtuslike maastike, looduskoosluste, kaitsealuste liikide ja elupaikade osas ning palus lisada materjalidele analüüsi selgitamiseks, kuidas mõjuks ala väärtuste säilimisele olukord, kui kohalikkude kaitseala ei looda. Oleme seisukohal, et kaitse-eeskirja ja selle seletuskirja osas piisavalt põhjalik ning leiame, et ala elustikulised väärtused ja looduse hüved vajavad rohkem kaitset, kui seda senine kasutusviis võimaldab. Lisaks on kaitseala moodustamisest räägitud juba alates 2021. aastast, kui RMK avalikustas metsatööde kava, kus käsitleti Tammiste küla Pärnu jõe poolset metsa kui kõrgendatud huviga ala.

Keskkonnamet tegi ettepaneku nimetada Tammiste metsade kaitseala Tammiste metsade maastiku-kaitsealaks, kuid ettepanekuga ei arvestata, sest Tammiste metsade kaitseala nimetamisel on lähtutud mitme kohalikul tasandil kaitstava loodusobjekti nimetamisest (nt Harku metsa kaitseala, Pääsküla raba kaitseala jne). Ka kohaliku kogukonna ehk Tammiste-Veski-metsa külaseltsi esindaja avaldas 8.12.2022 toimunud Tori valla-

volikogu sotsiaal- ja keskkonnamisjoni ühiskoosolekul toetust Tammiste metsade kaitseala nime-tusele. Kuna Tammiste puhkemetsade kohaliku kaitse alla võtmise menetlus sai algatatud just kohaliku kogukonna initsiatiivi alusel, on väga oluline ka antud juhul nende arvamusega arvestada.

Lisaks juhtis keskkonnamet tähelepanu, et Tammiste kassikaku püsilupaik tuleks Tammiste metsade kaitsealast kaitsekorra selguse huvides välja piiritleda, muuta kaitse-eesmärgi ning eemaldada määrusest kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse eesmärk. Sellele asjaolule juhtis tähelepanu ka RMK. Leiame, et projekteeritava kaitseala puhul ei ole tegemist mõne kindla kaitsealuse liigi leiukoha kaitsmisega, vaid soovitakse kaitsta väärtuslikku looduskooslust ehk ala tervikuna, mis praegusel juhul kaitsealust liiki või tema elupaika sisaldab. Ettepaneku üle arutlemiseks tegime keskkonnametile ettepaneku kohtumiseks.

Pärast Tammistes toimunud kohtumist on valla esindajad saanud täiendavaks aruteluks kokku RMK peametsaülem Andres Sepa ja Vändra metsaülem Aliis Kevvaiga. Jõuti järeldusele, et vajalik on välja selgitada kogukonna ootus projekteeritaval kaitsealal asuvate metsaalade suhtes.

Bioloog Mart Meriste: „Elurikkus aitab meil ellu jääda!”

TRIIN SOHLU
VALLAAEDNIK
„ELURIKAS TORI VALD”
PROJEKTIJUHT

4. ja 19. märtsil kogunesid huvilised Saugas, Ares, Sindis ja Toris selleks, et saada osa projekti „Elurikas Tori vald” koolitustesarja teisest koolitusest, mille viis läbi bioloog Mart Meriste.

Mart Meriste koolitus keskendus elurikkusele ja sellele, kuidas me kõik saame panustada loodushoidu. Kontseptsioon „Igaühe looduskaitse” sündis bioloogi sõnul tema ja tema kaaskondlaste ühise mõttetöö tulemusel. Viimastel aastatel ongi Meriste pühendunud sellele, et igaühe looduskaitset propageerida, tõsta inimeste teadlikkust ning suunata neid väärtustama elurikkust.

Kaks ja pool tundi väldanud koolitusel viis Meriste inimesed algatuseks vaatlema evolutsioonilist ajatelge. Evolutsiooni ajaloolist kulgu vaadates näeme, et kui olud on olnud rahulikud ja stabiilsed, on liike tekkinud juurde. Samas põhjustavad keskkonnanähtumuste muutused liikide väljasuremise. Praegu on Meriste sõnul liikide väljasuremine väga suur ja see on võrreldav katastroofilise olukorraga.

Meid ümbritsev elusloodus omab kindlat minevikku ja on kohastunud minevikutingimustega. Me ei oska praegu ennustada, millised liigid suudavad meie keskkonnas toimuvate muudatustega kohaneda. Kuna evolutsioon on aeglane protsess, ei kohaneta kiirete keskkonnamuutustega, vaid toimub väljasuremine. Oluline on see, et väljasuremised on seoses – näiteks toob teatud taimeliigi hävimine kaasa teatud putukaliigi kadumise.

Teadlase sõnul on meie praegune probleem selles, et ükskõik, millise strateegia ja mõtteviisi inimkond jätkab, on elurikkuse kadumine paratamatu. See protsess on juba ammu alanud ja evolutsiooniliste protsesside eritunnuseks on, et need on tohutul aeglased. Ehk siis reaalse mõju meie sammudele ei avaldu kohe. Keskkonna seisukohalt on rohepöörde hiljaks jäänud, sest Meriste hinnangul on väga palju juba kadunud. Samas ütleb ta, et olukord ei ole lootusetu, sest me kõik saame elurikkuse kadumist veidi pidurdada selles keskkonnas, mis meid ümbritseb. Oluline on teadvustada, et keskkonna aspektist lähtuvalt ei saa olla rohepöörde liiga järsk.

Elurikkus aitab meil ellu jääda?

Meriste sõnul on teadlased praegu seisukohal, et mida

geneetiliselt mitmekesisem on populatsioon, seda vastupidavam ta on. Sama kehtib ka liigirikkuse kohta – mida mitmekesisem on loodus, sest suurem on selle vastupanuvõime keerulistes oludes.

Eesti suurim elurikkus on tema arvates meie niidutaimestik, mida on ekslikult peetud poollooduslikeks kooslusteks. Tänapäevased uuringud näitavad, et puisniit oli üks esimesi looduslikke kooslusi Eesti aladel enne inimeste siia piirkonda saabumist. Meriste sõnul võib selle valguses öelda, et hoopis metsad on poollooduslikud kooslused, mille on kaasa toonud niitude eest hoolt kandnud taimetoiduliste suurulukite hävitamine inimeste poolt.

Kindel on, et elurikas loodus säilib hästi ehk siis elurikkust on vaja ennekoike loodusele endale. Praktilisest vaatenurgast on elurikkus kasulik näiteks põllumeestele, sest oluline osa meie toidulauast sõltub putuktollimisest. Muidugi on meie toidulaua neid liike, kes seda ei vaja, aga sellest sõltub meie toidu mitmekesisus. Lisaks ilmneb liigirikkuses looduslik kahjuritõrje – mitmesugused mardikad ja linnud on asendamatuks abilisiks saagikuse ja selle kvaliteedi säilitamisel. Kuna ökosüsteemid ei ole enam nii heas seisus kui varem, siis ei pruugi enam alati olla võimalik loodusliku kahjuritõrjega saagikust hoida.

Vähem tähtis pole elurikkuse mõju meie vaimsele tervisele. Loodus pakub meile esteetilisi ja emotsionaalseid elamusid. Meriste sõnul võib olla vaimse tervise probleemide üks põhjus ka selles, et inimesed käivad vähe looduses ja side loodusega on kadunud.

Meie kodune aed kui ökosüsteem

Aiad on Meriste arvates huvitavad nähtused, sest ajalooliselt on need olnud kohad, kus inimene on kujundanud keskkonna, mis ei oleks metsik. Mõisnik soovis endale rajada pargi, mis ei tohtinud meenutada metsale omast metsikust. Inimeste liigne korraarmastus on vähendanud ja vähendamas liigirikkust. Seetõttu on aed olemuslikult tehiskas ja vastandub looduslikule, aga see ei peaks teadlase sõnul nii olema. Vastupidi – aiad on meie elurikkuse hoidjad.

Nii soovib Meriste meil aias ja koduümbruses võimalikult vähe loodusesse sekuda. Näiteks ei tohiks tema hinnangul eemaldada hoonete lähedusest alusmetsa, sest see vähendab liigirikkust. Ta tõi lihtsa näite, et kui keegi soovib kuulda kodus ööbiikulaulu, peab selleks olema ümbruses põõsaid.

Lilleniit Tartus

Foto: Mart Meriste

Muruniitmist peab Meriste väga keskkonnavaenulikuks tegevuseks ja see ei imiteeri teadlase sõnul ühtegi looduslikku protsessi. Sama on lehtede riisumise ja regulaarse mullaharimisega. Näiteks vanade surnud ja surevate puude säilitamine on oluline, sest need on enamasti liigirikamad kui elusad puud. Pesakastid asendavad mõnele linnuliikidele puuõõnsusi, mis on nende looduslikud elupaigad.

Meriste toonitas niitude loomise olulisust, eriti just lilleniitude, sest need on väga liigirikkad. Kuid niitu planeerides tasub silmas pidada, et ehituspoodides pakutavad lilleniidu lahendused baseeruvad üheaastastel taimedel – selliste lahenduste panus on suhteliselt tagasihoidlik.

Võimalusel tuleks koduaedades vähendada kaetud pindasid (sillutised, asfalt jne) – üks ruutmeeter tähendab enamasti tuhande liigi elukohta. Enamik neist on lihtsalt liiga väikesed, et me neid näeks või nende eksistentsist teaks.

Järgmised projekti „Elurikas Tori vald” koolitused toimuvad aprillis ja siis saavad inimesed juba praktiliselt teada, kuidas käib lilleniidu rajamine. Koolitust viib läbi osatühingu Nordic Botanical peaaednik Külli Keerus. Osalemine on tasuta ja sinna on oodatud kõik huvilised ehk osalemiseks ei pea olema Tori valla elanik. Lisainfot leiad ja registreerida saad <https://elurikas.torivald.ee>.

Projekti „Looduspõhiste lahenduste pilootalade loomine elurikkuse suurendamiseks Tori vallas” (lühidalt „Elurikas Tori vald”) rahastatakse Euroopa Majanduspiirkonna Finantsmehhanismi programmi „Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine” kaudu.

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Koolitused	Lektor	Tori rahvamaja	Sindi gümnaasium	Sauga Must Maja	Are huvikeskus
Kuidas rajada ja hooldada kodust lilleniitu?	Küll Keerus	P, 9. aprill kell 10	P, 9. aprill kell 14	L, 1. aprill kell 10	L, 1. aprill kell 14
Kuidas kompostida ja säästa loodust?	Anneli Ohvil	L, 22. aprill kell 10	L, 22. aprill kell 13	L, 13. mai kell 10	L, 13. mai kell 13

Millised on Tori valda sellel aastal rajatavad lilleniidud?

Vastab projektis „Elurikas Tori vald” rajatavate lilleniitude looja Külli Keerus Nordic Botanical OÜst:

„Kord-paar aastat niidetava lilleniidu rajamiseks on mitu võimalust sõltuvalt sellest, kuhu ja kui suurt ala rajatakse ning millised on keskkonnanähtumused. Sellest sõltub ka ala edasine väljanägemine.

Püskutest niidulilled täidavad kogu oma kasvuala ja koledaiks umbrohtudeks peetavad liigid ei pääse enam massiliselt lõõgile. Küll aga on soovitatav kiirekasvulisi üheaastaseid umbrohtusid kõrvaldada esimesel külvijärgsel aastal, kas rohides või paar-kolm korda suve jooksul niites.

Ala liigirikkust saab suurendada taimi kas juurde istutades või külvates. Külvamise eelduseks on vaba mullapind, mis on jõulise kasvuga taimede juurtest puhastatud. Puhastamine võib

toimuda ka järk-järgult, laiguti. Kui valitud ala sobib juurde toodud liikidele, levivad nad ise aegamööda laiali.

Külvatavate taimeliikide valikul tuleb lähtuda eelkõige kasvukoha tingimustest: niiskus, valgus, viljakus, happelisus jne. On hulk liike, mis kasvavad hästi üsna igal pool, kuid on teisi, mis on koha ja kaaslaste suhtes valivamad. Esimese suve õiteiluks võib lisada üheaastaseid nn põllulilli, kuid need ei jää kooslusse kauaks. Üldse on rajatav niidukooslus eriti algusaastatel väga muutuva ilmega: mõnel liigil läheb paremini, mõnel halvemini.

Niitu tuleb regulaarselt niita, kuid üldjuhul mitte rohkem kui kord aastas – juulis. Mõnevõrra sõltub niitmisviis ka õievälja iseloomust ja soovitud tulemusest. Kõrgeks kasvanud rohuga tuleb toime vikat, lattniiduk või rohulõikur. Maha niidetud rohi tuleb kokku riisuda ja ära vedada.”

Aia- ja haljastusjätmete käitlemisest

Aia- ja haljastusjätmete käitlemiseks võib:

- kompostida jätmed oma aias;
- anda need üle jäätmevedajale, aktsiaseltsile Eesti Keskkonnateenused.

Biologunevate aia- ja haljastusjätmete kogumine toimub kogumisringidena 1. aprillist kuni 30. novembrini. Tellimus tuleb esitada e-posti aadressil viljandi@keskkonnateenused.ee või telefonil 435 5025. Ringide toimumise ajad lepitakse eelnevalt kokku.

Üleantavad aia- ja haljastusjätmed peavad olema pakitud läbipaistvasse, suletud ja kergesti teistsaldatavasse biologunevatesse kottidesse ning sisaldama üksnes aia- ja haljastusjätmeid. Ühe koti kaal ei tohi ületada 10 kg. Kotid tuleb paigutada

asukohta, millele jäätmevedaja hästi ligi pääseb. Jätmete üleandmine on tasuta.

Biologunevad aia- ja haljastusjätmed on aedade ja haljasalade hooldamisel tekkinud biologunevad jätmed nagu rohi, lehed, peened oksad, hein ja taimed. Puuoksad ja kannud äraveotenu alla ei käi, need saab viia Paikre prügilasse.

Ülevaade õpilasjutuvestjate teisest õpikojast Saugas

URMAS SAARD

Tänavu jaanuarist aprillini aset leidvas õpikojas „Jutuvada“ kohtuvad Pärnumaa jutuvestjad. Omavahel jagatakse lugusid, kogemusi, nippe ja mõtteid. Teist korda koguneti 10. märtsil Sauga noortekeskuse saali.

Tori valla noortest osalesid Teyana, Mariite-Marleen (Sauga põhikooli 3.a) ning Grete Marie (Ülejõe põhikooli 7.b) ja Loviisa (Ülejõe põhikooli 5.d). Väljapoolt valda olid kohal Adeele ja Kenneth Ülejõe koolist, sama õppeasutuse õpetaja-jutuvestja Anneli ning muidugi kogu ettevõtmise eestvedaja, muinasjututaat Jaak. „Jutuvestmine on ajast aega olnud väärt viis teavet vahetada, mäletada, fantaasiarikkalt elada, suhelda. See on traditsiooniliselt oluline folkloorne nähtus, mis tänapäeval pahatihti unarusse jääb. Lugusid saab vesta nii sõna, keha, muusika kui mõttega – seda kõike „Jutuvada“ teha proovibki,“ selgitas Jaak Känd.

Et üksteisega tuttavaks saada, jaguneti esmalt paaridesse. Igauks pidi end partnerile kolme lausega tutvustama. Siis vahetati paarilisi ja seejärel pidi rääkima oma uuest sõbrast, kelle enesetuvustust äsja kuuldi. Kohtumise jätkudes koguneti suurde juturingi ja kõik jutustasid viimati kuulnud lugu: ehk siis rääkisid oma uue sõbra sõbrast. Nalja kui palju, sest Kenneth luuletas pool juttu Anneli kohta juurde. Sai selgeks, et jutuvestjale on oluline ka kuulamisoskus!

Kõik jutuvestjad olid kaasa võtnud loo teemal „Kos me suudame“, mis on on tänavuse rahvusvahelise jutuvestjate päeva (20. märts) pealkiri. Grete Marie, Adeele, Loviisa, Kenneth ja Anneli rääkisid Eesti kohalugusid ja muinasjutte, Teyana ja Mariite-Marleen jutustasid aga loetud lemmikraamatuist. Kõneldi ja arutleti peatselt läheneva rahvusvahelise jutuvestmispäeva üle (20. märts) ja Sauga jutuvestjad rõõmustasid, et koos muinasjututaat Jaaguga saavad nad tollel päeval koolikaaslastele lugusid pajatada. Ülejõe kooli õpilased rääkisid kavatsusest korraldada nn „jutupesasid“ klassiti maikuus toimuva üleriigilise jutufestivali „Ööbikuööd“ raames. See festival toimub juba kolmandat korda ja tänavuseks teemaks valiti „Kuulamise aeg“.

Gaidirühmade Tori Lillekesed ja Tori Kuradikesed tegemised

TIINA LIIV
EESTI GAIDIDE LIIT
TORI LILLEKESTE JA TORI
KURADIKESTE JUHT

Meie ridades on selle aasta algusest liikmeid kenake hulk. Tori Lillekeste rühmas on 16 gaidi ja 8 hellakest ning Tori Kuradikeste seas 7 gaidi ja 6 hundukest. Hundukesed ja hellakesed on need noored, kes ei ole veel saanud 12-aastaseks.

Aasta esimestel kuudel on meie gaidide tegevused olnud väga aktiivsed. Koondustel oleme õppinud nii üht kui teist vajalikku, näiteks erinevaid sõlmi ja salakirju – vajalikud teadmised selleks, et tulevastel üleriigilistel üritustel võrdselt teiste maakondade rühmadega matkaradadel rinda pista. Koondusteks on meile andnud abikäe Paikuse noortekeskus Panoke.

Veebruarikuu on meie liikmetele oluline mitmel põhjusel. Esimese vabariigi aastapäeva kutse saime Paikuse osavallavanemalt Marika Valterilt – 21. veebruaril avati Paikusel pidulikult lipuväljak. Ürituse olulisem külaline oli peaminister Kaja Kallas. Noortele tekitas temaga kohtumine palju elevust, tehti isegi koos selfisid.

Regulaarne üritus on noorte rongkäik Pärnus 23. veebruaril. Seekord saime abikäe ulatada ka korraldajatele ja juhendajatele koolide rivistumist enne rongkäigu algust. Sel aastal oli rivi üle 800 noore. Rongkäik kulges Pärnu Alevi kalmistu juurest Iseseisvuse väljakule, kus loeti ette manifest, nii nagu 105 aastat tagasi.

24. veebruari hommikul on gaididel juba aastaid olnud

Esireas (vasakult): Reelika Ruubel, Sandy Põlluäär, Laura Tohv, Liisa Mikkonen, Mariliis Usin, Ketrin Valdari, Lili Hanna Põlluäär, Gregor Valdaru, Raili Kurm, Tiina Liiv
Tagareas (vasakult): Carmen Liz Liiva, Mia Maria Mitt, Markus Dreimann, Mihkel Usin, Rasmus Veiksalu, Ander Lumijõe, Oliver Müller, Grenet Pärnik, Sander Loite

Foto: erakogu

austav kohustus heisata päikesetõusu ajal Iseseisvuse väljakul Pärnu linna lipp. Seda teeme koos skautidega. Sel aastal olime rõõmsalt ravis ja toetasime neid oma kohalolekuga, lipu heiskasid skaudid.

Samal päeval toimus gaididel Tallinnas Kuristiku gümnaasiumis heade mõtete laager. Heade mõtete päeva tähistatavad maailma 10 miljonit gaidi üheaegselt, et üheskoos pöörata tähelepanu ülemaailmsetele probleemidele. 2023. aasta ülemaailmse mõttepäeva teema on „Meie maailm, meie rahumeelne tulevik“. Heade mõtete päev on maailma gaidlik liikumises skaut use ning gaidluse rajajate lord ja leedi Baden-Powelli ühine sünnipäev, 22. veebruar. Eestis tähis-

tatakse sündmust 22. veebruarile lähimal nädalavahetusel. Meie rühmadest osales laagris 20 inimest. Esimesel õhtul toimus Eesti Vabariigi sünnipäevale pühendatud Kahoot, mille võitsid Tori Lillekesed. Õhtul mängiti seltskonnamänge. Laupäev algas matkaga. Matkasime kokku 10 kilomeetrit Tallinna botaanikaaiani ja tagasi, lahendades teel matkaülesandeid. Õhtul olid erinevad töötod ja „aedviljadisko“ – ehk võimalus maskeeruda kas või porgandiks. Pühapäeval olid töötod teemal loodushoid, eneseteadlikkus ja koostöö. Siis toimus pidulik lõpetamine, auhindade jagamine ja tänamine ning saime alustada koduteed.

Võin öelda, et olen uhku-

sega nende noorte juht. Nad on nutikad, energilised, teotahtlised, särasilmased, sõbralikud ja empaatilised. Nendega üritustel ja laagris käimine on puhas rõõm.

Kevadel terendab ees gaidide aastakoosolek, kus meie noored saavad lähedalt näha ja kogeda, kuidas näeb välja juhatuse valimine ja erinevate aruannete kinnitamine. Nad saavad oma mandaadiga hääletada ja näha, mis tunne on, kui sinu häälel on tõesti kaalu. Tulemas on ka juhatuse korraldatav jüripäeva laager Tori põhikoolis 21.-23. aprillil.

Kui tahad gaididest rohkem teada, külasta lehte www.gaidid.ee.

Tammistes tegutsevad kotka märgi all koprad

PIIA SALUNDI
TEABESPETSIALIST

Kas teie teate, kuidas koordinaatide järgi kaardil õige punkt üles leida, looduses leiduvatest vahenditest õnge või varjualust meisterdada ja iga ilmaga lõket teha? Just selliseid oskusi õpivad noorkotkad, kelle hulka kuulub ka möödunud aasta suvel loodud Tammiste Kobraste rühm. Neljaliikmeline seltskond on praeguseks kasvanud 11-pealiseks, rühma juhib Tauri Tamar, keda abistab Noorte Kotkaste Pärnumaa maleva pealiku abi Kristo Sinivee.

Tammiste Kobraste rühm sai oma vahva nime kodukandi kraavides asjatavate kobraste järgi. Rühma veebruarikuine kokkusaamine Tammiste lastealgsõprade saalis on väga tõsine ja tõine – igauks saab piirkonna kaardi ja hulga koordinaate, mille abil tuleb kaar-

dilt õiged punktid üles leida. Pean tunnistama, et see polegi nii lihtne! Kas esimene koordinaat on laius- või pikkusraad? Rühmajuhid tulevad appi ja tuletavad eelmises tunnis õpitut nippi meelde – „kõigepealt uksest sisse ja siis trepist üles“ ehk esimene koordinaat näitab, kui palju tuleb kaardil liikuda vasakult paremale ja teine, kui palju alt üles. Veel korraldame, miks koordinaate üldse tarvis on, ja õpitakse, mida kujutavad kaardil eri värvi alad. Kõiki neid teadmisi on vaja, kui päriselt maastikule seiklema minna. Metsaoskusi on Tammiste Koprad treeninud laagrites, kus prooviti käepärase vahenditega kalastamist, tule tegemist, harjutati telkimisega kaasnevaid rutiine ja õpiti looduses iseseisvalt hakkama saamist. Kristo Sinivee sõnul korraldatakse laagreid koolivaheajal: „Suvised laagrid kestavad kolm päeva ja kaks ööd,

talvised on ühe ööbimisega. Laagrites õpime igasuguseid metsatarkusi – kuidas metsas ööbida, lõket teha, vett leida, ka loomi ja taimi tundma.“ Kui poistelt küsida, mis neile noorkotkaks olemise juures kõige rohkem meeldib, ongi enamik vastuseid laagrieluga seotud:

„Meeldib meisterdamine, aga noaga võib näppu lõigata.“
„Õppida saab siin ja laagrites käia.“

„Ahju valvame laagris, et telk põlema ei läheks. Ja et teised külma kätte ei jääks.“

„Puid saab maha võtta.“ (Sinivee selgitab, et tegu oli siiski lõkkepuude tegemise, mitte metsaraiega.)

Tammiste Kobraste rühma noorem veli on veebruaris tegevust alustanud noorkotkaste rühm Are Kotkad, mida veab eest endine noorkotkas ja praegune kaitseliitlane Karl Kallaste.

Matkatarkused ja riigikaitse

on noorkotkaste tegevuse põhivaldkonnad, tähelepanu pööratakse ka igapäevaturvalisusele, ajalooteadmistele ja kodanikuõpetusele. Kaitseliidu seaduse alusel tegutsevasse vabatahtlikkusse Noorte Kotkaste organisatsiooni saavad kuuluda 7–18-aastased noormehed. Tüdrukutele ja neidudele on loodud kodutütarde organisatsioon. „Pärnumaal on kokku veidi alla 500 noorkotka ja kodutütret,“ teab malevapealik Sinivee. Huvi riigikaitse vastu on tema sõnul pärast Ukraina sõja algust tunduvalt kasvanud ja see on paisutanud nii kaitseliidu kui noorkotkaste ridu. Sinivee toob lisaks välja, et noorkotkaste ja kodutütarde tegevust toetatakse riigieelarvest, mis tähendab, et laste vanemad ei pea selle eest maksma, ja nii on kasulik ajaveetmine kättesaadav kõigile ega sõltu pere majanduslikust olukorrast.

Tammiste Koprad koos rühmajuhide ja Pärnumaa maleva pealiku Alar Tammega
Foto: Tauri Tamar

Õpilasesindused kohtusid inspiratsioonipäeval

ERIKA NÖMM
NOORSOOTÕO NÕUNIK

7. märtsil kohtusid kõik Tori valla koolide õpilasesindused Sauga Mustas Majas, et üheskoos veeta üks äge inspiratsioonipäev. Eelnevalt on neile korraldatud koolitusi ja kokusaamisi eraldi, kuid ühine kohtumine oli esmakordne. Kohal oli 45 noort ja nende juhendajad. Tempokat inspiratsioonipäeva vedas eest koolitaja ja *coach* Urmo Reitav.

Päeva esimeses pooles saadi omavahel tuttavaks ning esitleti üksteisele oma kooli õpilasesinduse tegevusi ja õnnestumisi. Noortel oli esitada palju täpsustavaid küsimusi ja ka toetavat tagasisidet anda. Rõõm on tõdeda, et meie õpilastele läheb väga korda oma kooli käekäik. Neil on arvukalt asjalikke ja huvitavaid ideid koolielu paremaks muutmiseks ja valmisolek seda ka teha. Üksteise tegevusi kuulates koguti juurde uusi mõtteid oma koolis rakendamiseks.

Kosutava lõunasöögi järel oli noortel võimalik oma tähelepanu suunata neljale olulisele teemale ja hiljem omavahel arutleda, kuidas oma koolis nendega edasi tegeleda. Tori vallavanem Lauri Luur rääkis elurikkusest

Valla koolide õpilasesindused kogusid koos inspiratsiooni

Foto: Sauga avatud noortekeskus

ja keskkonnast, Pärnumaa spordiliidu koolinoorte liikumisharrastuste peaspetsialist Taire Ojala tutvustas noorte liikumisharjumuste temaatikat, rahandusministeeriumi rahatarkuse koordinaator Liisi Kirch inspireeris rahatarkuse teemaga ja Urmo Reitav arutles noortega kaasaegse kooli üle. Edasi mindi õue, et liikumisaastale kohaselt olla füüsiliselt aktiivne ja värskenda

oma vaimu. Kaja Rebase eestvedamisel õpiti kiirelt selgeks kaks *line*-tantsu, mida ühiselt ka tantsiti.

Päeva teise poole sisustas Tori valla noortevolikogu, tutvustades oma tegevusi ja lähenevat uue noortevolikogu koosseisu valimisi. Meie valla noortevolikogu liikmed Berit, Joosep ja Johannes innustasid noori selles osalema. Palju põnevust valmistas miniväit-

lus teemal „Tori valla noored on hukas“, kus kaks osalejat kaitsesid seda väidet ja kaks lükkasid ümber. Kogu saal elas väitlusele aktiivselt kaasa ja lõpuks tõdeti ühiselt, et meie valla noored on täiesti normaalsed ja ägedad. Kokkuvõttes võib öelda, et see pikk päev oli põnev ja õppimisrohke. Uurisime ka noortelt, kuidas päev neid inspireeris.

Tori põhikooli noored: „Tänu alguse mängudele saime palju uusi tutvusi.“, „Söök oli hea, eriti kana.“, „Väitlus oli äge ning hea, et sai ise küsida.“, „Väga meeldis, et saime tutvustada teistele, mida me õpilasesindusega koos teeme.“, „Elurikkusest ei saanud aru.“, „Kaasaegse kooli õpituba oli väga lahe, peaksime Urmo ka õpetajatele rääkima kutsuma.“, „Päev oli natuke pikk.“

Sindi gümnaasiumi noored tõdesid, et olid väga rahul: „Kõik meeldis! Järgmisel korral võiks laiendada nii, et Urmo teeb iga õpilasesindusega eraldi meeskonnakoolituse ja siis toimub ühine, kus võiksime leida ülevallalisi koostöökohti... Nt Sindi õpilasesindus korraldab ülevallalise Playbacki, Are omad teevad mõne kampaania jms... Ideid on ja meie siit Sindist aitame kindlasti, kui vaja on.“

Are kooli noored on tänulikud, et peetakse oluliseks noorte arvamust ja antakse neile võimalus see välja öelda. „Päev oli inspireeriv meile kõigile.“, „Väga meeldis kõik. Töötoad olid lahedad, oleks tahtnud kõigis osaleda.“, „Urmo oli väga lahe.“, „Suhtlemismängud, kus pidime suhtlema teiste koolide noortega, meeldisid väga.“, „Järgmine kord võiks olla pisut

lühem.“, „Õpetajatele võiks ka teha taolise koolituse, et nad mõistaksid noori paremini ning on ühene info ja teadmine mõlemal osapoolel.“

Sauga põhikooli noored ütlesid, et ootused olid palju madalamad, aga tegelikult oli väga äge ja tore kogemus. „Väga toredad inimesed olid kogunenud, kellega oli rõõm koostööd teha.“, „Nii hea on, kui tuuakse välja probleeme, millega oleme ise harjunud ja ei oska märgata. Oleks tahtnud kõigest töötubadest osa saada.“, „Päev oli nii nagu lubatud – inspireeriv!“, „Selleid inspiratsioonipäevi võiks olla kindlasti vähemalt korra aastas, see mõjub nii juhendajatele kui noortele väga hästi: tekivad uued mõtted, tutvavad ja suurem motivatsioon veel vägevamalt edasi tegutseda.“

Päeva eestvedaja Urmo lisas: „Aitäh, et toetate ja väärtustate õpilasesinduse tegevust ning loote neile selleks parima kasvukeskkonna! Ja tänan veelkord vapustavalt inspireerivate noorte eest!“

Korraldusmeeskonna poolt aitäh kõigile inspiratsioonipäevast osavõtnutele! Oli siiras rõõm näha nii teotahtelisi, aktiivseid, säravaid, hoolivaid ja nutikaid noori ning koos nendega arutleda neile olulistel teemadel.

Jänesselja lasteaias tähistati Eesti Vabariigi aastapäeva

NELLI VADAM
JÄNESSELJA LASTEAIA MUUSIKAÕPETAJA

Üle mitme aasta oli suur rõõm tähistada Jänesselja lasteaias üheskoos Eesti Vabariigi 105. aastapäeva. 22. veebruaril toimus kaks pidu – hommikupoolikul nooremate ja enne lõunat vanemate laste rühmadega. Nii oli meil kõigil piisavalt ruumi istumiseks ja ühistantsude tantsimiseks.

Nooremate peol olid osalejateks (alates kõige noorematest) Mõmmiku nooremad lapsed, Pātu, Krõlli, Nublu (noorem vanusegrupp), Poku ja Lotte rühm. Selle peo juht oli Lotte rühma õpetaja Jana Torn. Lotte rühma lapsed kui selle peo vanimad olid lasteaia rahvariities. Vanemate laste peol osalesid Nublu (vanem vanusegrupp), Tibu, Sipsiku rühma lapsed ning rahvariities Mõmmiku ja Lepatriinu rühma lapsed, kes sügisel lähevad kooli. Pidusid Lepatriinu rühma õpetajad Maali Kaasik ja Kadri Ojaste.

Mõlemad peod võib lugeda hästi kordaläinuks, tagasiside on olnud hea. Peo kavas olid tulenevalt tähtpäevast kõige tähtsamal kohal laul Eesti maast ja laulud Eesti lipust. Vanemate laste peol tegid laste üllatuse õpetajad, kes laul-

sid Kersti Kuuse laulu „Eesti lipp“. Lapsed ühinesid laulmisega refrään ajal, mis oli eelnevalt muusikatundides selgeks õpitud. Samal peol üllatasid teisi lapsi Mõmmiku rühma kandlemängijad Adell, Ronan ja kõlaplaadidel Kren, kes mängisid vana lastelaulu „Kus on minu koduke“ meloodiat. Pillimäng sai selgeks rühmaõpetaja Lenny Reinumäe juhendamisel. Ülejäänud peo repertuaar tulenes maikuu lõpus toimuva Jänesselja lasteaia V laulu- ja tantsupeo kava tantsudest ja laulumängudest. Ka üks just selleks suureks peoks tehtud kahest laulust tuli esitamisele. Vahva labajalarütmis luuletuse kirjutas Pärnu luuletaja, elupoline lasteaiaõpetaja Juta Hiip. Sellele oli kerge lihtsat meloodiat juurde luua. Lastele võimetekohase labajalasammuga siira-viira liikumine laulu saatel kolonnis oma rühma õpetaja järgi (kõik rühmad korraga) tuli hästi välja. Eks seda sai ikka tükk aega harjutatud ka. Teine laul (autor Lepatriinu rühma õpetaja Kadri Ojaste) tuleb esitamisele suurel peol.

Lepatriinu rühm kinkis lasteaiale vilditud Eesti kaardi koos rahvussümbolika

Foto: Jänesselja lasteaed

Mõlemas laulus on nimetatud kõikide rühmade nimed ja ka Jänesselja lasteaia nimi.

Lastel oli tore mitme rühmaga koos pidutseda, üle hulga aja teistele esineda, pidulikes riietes rühmade kaupa fotosid teha ning Eesti lipu värvides paberisse pakitud kommidega maiustada. Sipsiku rühma õpetaja meenutas: „Kui peale pidu saadud Eesti lipu värvides kommid olid jagatud, istus kuueaastane pois laua taga, veel šokolaadikomm suus, silus samal ajal lipu värvides kommipaberit ja ütles sellise

mõtliku ja tõdeva häälega: „Ah niimoodi see Eesti siis maitsebki!“

Nüüd on veel paar kuud aega ülejäänud repertuaari selgeks õppimiseks, et maikuu teises pooles asuda muusikasaalis omandatud meie suurel spordiväljakul harjutama. Maikuu viimasel päeval on esinemiseks valmis meie pidu „Jänese seiklus pühapäevamaale“, kus on tähtsal kohal iga rühma nimi. Nimed on meil võetud Eesti lastekirjandusest. Kes soovib, saab pidu vaatama tulla!

Koolijuhid sõlmisid kokkuleppe formaalse ja mitteformaalse õppe lõimimiseks

HERVE MERIVALD
HARIDUSJUHT

Märtsikuus said kokku Tori valla haridusjuhid ja Sindi muusikakooli direktor, et arutada ja teha plaane, kuidas meie koolides läbi viia formaalhariduse lõimimist mitteformaalse õppega.

Õppimine ei toimu ainult koolis, teadmisi omandatakse huvikoolides, trennides, ringides jne. Lõimimine tähendabki seda, et õppetunde viiakse läbi koolimajast väljaspool, näiteks muusikakoolis, muuseumis, raamatukogus jne. Samuti saavad õpilased kohustuslikke loovtöid teha muusikakoolis ja arvestada muusikakoolis õpitut kooli kohustusliku õppekava osana.

Eestis on kasutusel neli formaal- ja mitteformaalõppe lõimingu vormi – õppetegevus võib toimuda väljaspool kooli, kooli õppekava täitmisel arvestatakse koolivälisest õppimist ja loovtööde tegemist ning põhikooli valikaine või gümnaasiumi valikkursuse võib läbida väljaspool kooli.

Formaalse ja mitteformaalse õppe lõimingu aitab vähendada õpilase koormust ja tõhustada ajakasutust, samuti aitab lõimingu kaasa erinevates keskkondades õpitu teadvustamisele, muudab õpikogemuse meeldivaks ja rikkalikumaks. Mitteformaalse õppe arvestamine ja lõimingu rakendamine annab õppijale tagasisidet, et tema huvid on olulised ja väärtuslikud. Arvestades mitteformaalset õpet õppekava täitmisel, anname õppijatele suurema võimaluse ise otsustada, aga ka vastutada oma õpitee kujundamise eest.

Mitteformaalse ja formaalse õppe lõimimine ja väliskeskkonna ärakasutamine õppetöös on Tori valla arengukava tegevuskavas 2022–2026 üks huvihariduse arendamise tegevussuundi.

Õpilasmalev ootab koostööpakkumisi

Head kohalikud ettevõtted ja asutused! Tori õpilasmaleva rühmad valla eri piirkondades töötavad 15.–29. juunil neli tundi päevas, üldjuhul kell 9–13. (nädalavahetused ja pühad vabad).

Eelmisel aastal osales malevarühmades kokku 94 noort, kuid noori, kes soovivad oma vaba aega meeldivalt ja kasulikult veeta, on palju rohkem.

Selleks, et pakkuda noortele võimalusi malevasuvest osa saada, veeta oma vaba

aega kasulikult, õppida uusi oskuseid, omandada praktilisi kogemusi jne, ootame teie koostööpakkumisi. Tööpakkumised peaksid olema jõukohased 13–19-aastastele noortele, nt heakorratööd, erinevad haljastustööd, abitööd vms.

Lisaküsimuste ja ettepanekute puhul võtke ühendust noorsootöö nõunikuga: Erika Nõmm, erika.nomm@torivald.ee, tel 515 4337.

Foto: Jüri Looring

Projektireisid pakuvad elamusi

SILVA SIKK
SINDI GÜMNAASIUMI
ÕPETAJA

20.–24. veebruarini toimus Erasmus+ projekti „MASTER“ kohtumine Sindi gümnaasiumis.

Sama projekti tegemisi on kajastatud ka eelnevalt, aga siis olid kohtumised välismaal. Seekord tuldi külla meile. Kooli väisasid õpilased ja õpetajad viiest riigist; kokku 25 õpilast ja 11 õpetajat Portugalist, Itaaliast, Bulgaariast, Rumeeniast ning Sloveeniast. Ka ilmataat oli seekord meile armuline, sest külaliste saabumise auks oli maha sadanud paks lumi. Nädalasse mahtus kuhjaga põnevaid tegevusi koolis, ekskursioone ja loomulikult meie kodumaa sünnipäevale pühendatud üritusi.

Esimesel päeval toimus külaliste pidulik vastuvõtt, kus lisaks kooli juhtkonnale oli neid tervitama tulnud ka abivallavanem Priit Ruut. Tutvuti kooliga, esitleti meeskondi ja tutvustati oma riiki. Õpilased osalesid põnevates töötubades, kus arutleti headuse, tolerantuse ja kaasamise teemadel. Õpetajad said end proovile panna tehnoloogiaõpetuse klassis, valmistades ise meene.

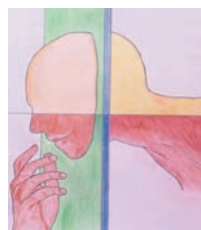
Teisel päeval külastati tunde, direktor tutvus-

tas Eesti haridussüsteemi, omandati oskusi küberturvalisuse ennetamiseks ja loomulikult osaleti kooli vastlapäevauitustel. See oli kindlasti kõige lõbusam osa päevast, sest enamik külalisi ei olnud oma elus kunagi lumega kokku puutunud. Üks Portugali õpetajatest ütles: „Vabandan, kui vahel liiale läksin, aga proovige aru saada, et selle nädala jooksul õnnestus mul olla see laps, kellel polnud kunagi võimalust lumega mängida.“

Kolmandal päeval toimus ekskursioon Tallinnasse ja ühine pidulik õhtusöök Helmondis ning 23. veebruaril tutvuti Pernova loodusmajaga ja osaleti vabariigi aastapäeva pidulikul aktusel. Reedel tutvustas giid külalistele Pärnut, toimus ühine lõunasöök ning oligi kätte jõudnud lahkumise aeg.

Nii õpilased kui ka õpetajad olid vaimustuses meie koolist, riigist ja suurepärasest talveilmast ning lubasid kindlasti Eestisse tagasi tulla.

Soovin avaldada südamest tuleva tänu meie kooli õpetajatele, õpilastele ja nende peredele, kelle toe ja abita ei oleks see suurepärane kohtumine aset leidnud.

Veebruarikuu sündmused Sindi gümnaasiumis

**SINDI
GÜMNAASIUMI
MEEDIATIIM**

Veebruarikuus oli meil põhjust tähistada Eesti Vabariigi sünnipäeva, sõbrapäeva ja vastlapäeva. Lisaks käisid meil Erasmus+ projekti raames külalised. Seega oli meie kuu täis tegevusi ja naerusuiseid lapsi.

2. veebruaril tähistati Julius Friedrich Seljamaa kuju juures Tartu rahu 103. aastapäeva. Kõnelesid Tori vallavanem Lauri Luur ning riigikogu liige Marko Šorin, esinesid õpetaja Eneli Arusaare näiteringi lapsed. 30. jaanuarist 3. veebruarini toimus digikoristusnädal, mille jooksul olid igal päeval konkreetsed ülesanded, alustades oma meilikasti tühjendamisest ja lõpetades digiseadmetes korra loomisega. Telia ja Tartu loodusmaja üleskutse kohandas meie koolile õpetaja Riina Timberg. 7. veebruaril tähistasime turvalise interneti päeva veebiviktoriiniga. 8. veebruaril toimus võõrkeele luulehommik. Õpilased lugesid luuletusi nii inglise, saksa kui ka vene keeles.

21. veebruaril oli vastlapäev, õpilased ja õpetajad olid kutsutud Sindi laululavale. Õpetajad Katrin, Daniel ja Kevin korraldasid kõige pikema liu laskmise võistluse ja teatevõistluse. Meie vastlapäeva traditsioonidega tutvusid ka väliskülalised.

23. veebruaril toimus Eesti sünnipäevale pühendatud kontsert „See maa on mulle kasvanud hinge“. Õpilased, õpetajad ning välisõpilased ja -õpetajad kogunesid aulasse, et nautida kontserti, kus kõlasid Eesti loodusele pühendatud laulud, luuletused ja kõned. Esines ka õpetajate tantsurühm. Kooli koridori-

Sindi gümnaasiumi pere võistles vastlaliu laskmises

Foto: Laura Vadam

des rippusid õpilaste kirjutatud luuletused.

Meie koolis on nüüd uued prügikastid, mis soosivad sorteerimist. Alklassiõpilased said võimaluse osaleda ka töötoas, kus nad tutvusid uute prügikastidega ja õppisid, mis nendesse käib.

Meie õpilased olid edukad olümpiaadidel. Füüsi-kaolümpiaadil saavutas 10. klassi õpilane Trevor Tornik 1. koha. Eesti keele olümpiaadil sai 7.–8. klasside arvestuses 1. koha Carolyn Lainoja ja 3. koha Mia Mirell Klaanberg, 9.–10. klasside arvestuses sai 1. koha Sirel Silvia Mäesalu ning 11.–12. klasside arvestuses 2. koha Virginia Neeme. Keemiaolümpiaadil saavutas 1. koha Lisette Laanepõld. Aitäh õpetajatele: Raili Juss, Sirje Tannebaum, Tõnu Tõniste ja Külli Pärtelson!

Pärnu keskraamatukogus

toimunud noorte võistlusemisel saavutas 5.a klassi õpilane Maribel Pikker 2.–3. koha ning Sten Eric Hansen pärjati eripreemiaga. Aitäh õpetaja Eneli Arusaarele juhendamise eest!

Meie koolis hakkavad populaarsust koguma liikumisvahetunnid: õpilastele tuletatakse meelde, et nad rohkem liiguks ja oleks vähem nutiseadmes. Võimlas toimus paberlennukite võistlus, jalgpalli mängimine ja jahimehemäng. Aulas on olnud tantsuvahetunnid. Soovitame soojalt kõigil osa võtta, sest need on kasulikud nii vaimsele kui ka füüsilisele tervisele.

Kevade saabumine on koolis ühtaegu nii kurb kui rõõmus aeg. Rõõm selle üle, et 9. ja 12. klassi õpilased valmistuvad lõpetama, mis samal ajal on ka pisut kurb, sest saabumas on hüvastijätu aeg.

Oleme käinud Sindi gümnaasiumi tutvustamas Pärnu linna ja Tori valla koolide 9. klasside õpilastele. Oma käikudel oleme noortele rääkinud meie kooli väärtustest ja Sindi gümnaasiumi eripäradest. Ettevõtmine päädis avatud uste päevaga 10. märtsil, kui suur hulk üheksandikke tuli meile külla. Nad said tutvuda koolimajaga ning kohtuda õpilaste ja õpetajatega. Juba 11. märtsil algas registreerumine sisseastumiskatseteks. Sooviavaldust ja hinnetelehti kahe trimestri hinnetega on võimalik kooli kodulehe kaudu meile saata 7. aprillini.

Meie koolikollektiivi on oodatud ka mitu spetsialisti – otsime kooli psühholoogi ja logopeedi. Lisainformatsioon on meie kooli Facebooki ja töötukassa lehel.

Tori põhikooli uurimistööd 2022/23. õppeaastal

EVA PALK
TORI PÕHIKOOI
KOOLIPSÜHHOLOOG

17. veebruaril toimus Tori põhikooli 9. klasside õpilaste uurimistööde konverents. Uurimistööde kaitsmine on meie koolis väga pidulik sündmus ja õpilased valmistuvad ettekandeks erilise hoolega. Kaitsmisele esitati 19 tööd, millest viis olid loovtööd. Tööde teemade ja uurimismeetodite valik oli mitmekesine. Uurimismetoditena kasutati intervjuerimist, küsitlust ja ajalooliste materjalide analüüsi. Loovtööd andsid õpilastele võimaluse omandada täiendavaid praktilisi oskusi. Valminud olid vahvad öökullid kingituseks 1. klassi õpilastele (Berit Kobin ja Mirell

Parimate uurimistööde sooritajad, juhendajad, koolijuht ja riigikogu liige Marko Šorin

Foto Tori põhikooli arhiivist

Miller, juhendaja A. Rätsep), Tori kooli kalender (Kristina Lainet, juhendaja A. Poom), Tori mäng (Aleksandra Tarn, juhendaja H. Lilleste), õppe-

vahend vene keele õppimiseks (Ancelika Puusild, juhendaja H. Huik), Asko Talinurm renoveeris puutöömasinat (juhendaja M. Sepp).

Tori koolis on traditsioon anda parimatele kodukoha ajalugu käsitlevatele töödele Juta Musta nimeline preemia. Preemiat oli kätte andmas riigikogu liige Marko Šorin.

Seekord otsustati jagada preemia kolme parema töö autori vahel:

- Jakob Ergezinger „Urumarja kooli ajalugu“, juhendaja Tiina Tominga-Ergezinger;
- Merli Johanna Alev „Kärjäärivalik Tori Põhikooli vilistlaste seas“, juhendaja Astrid Roosileht;
- Ragne Rohtla „Oorelaste tegevused läbi kolme talu näite“, juhendaja Kai Kukk.

Uurimistöödega saab tutvuda Tori raamatukogus ja muuseumis.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Emakeelepäeval mängiti mälumängu Suigus

ENE MICHELIS

TORI VALLA RAAMATUKOGU DIREKTOR

Mälumängusarja SATS finaali hakkab vargsi lähenema. Suigu seltsimajas said emakeelepäeval kokku kaheksa võistkonda, kel jätkuvalt jaksu ja oidu mälumängus kaasa lüüa. Kuna märtsikuus tähistati ka naistepäeva, olid seekordsed küsimused paljuski seotud naiste ja ilumeelega. Punktitablelit seinal jälgiti suure põnevusega – kas saata ebalev vastus ära esimese vihje peale või teenida kasvõi üks, aga see-eest kindel punkt.

SATS-i VI voor lõppes järgmiste tulemustega:

I koht võistkond Täiskuu koosseisus Ene Mironenkov, Katrin Vunk, Teolan Pärtels, Toomas Rähmonen ja Mihkel Tomberg – 42 punkti;

II koht võistkond Selja koosseisus Avo Kask, Katrin Tiimann, Käde Reinthal ja Merle Oige – 40 punkti;

III koht võistkond Jõesuu koosseisus Juta Pertel, Aadi Saar, Kalmer Etti, Kaupo Tiitus ja Raivo Reinsalu – 37 punkti.

Üldtabelit juhivad Täiskuu 117 punktiga.

Eelviimane voor toimub teisipäeval, 11. aprillil kell 19.00 Tori rahvamajas.

Võistkond Täiskuu

Foto: Ene Michelis

Are ja Tori naiskodukaitsjad ootavad Sinilillerajale

Naiskodukaitsja Pärnumaa ringkonnas värskest loodud Are jaoskonna ning taasloodud Tori jaoskonna aktiivsed naised korraldavad esimest korda laupäeval, 22. aprillil Are huvikeskuse juures Sinililleraja, kus leiab erinevaid tegevusi kogu perele.

„Anname au!“ kampaania raames toimuv Sinilillerada saab alguse Are huvikeskuse juurest. Põnevaid, arendavaid ja õpetlikke tegevusi suurtele ja väikestele leiab nii kooli juures kui ka Niidu külas asuvas Are mõisa pargis ja mujal alevikus. Eraldi on tegevused väikelastele. Raja läbimise kaardi saab lunastada, annetasdes kaks eurot sinilille eest. Raja läbinute vahel loositakse välja auhinnad.

Raja kontrollpunktides loovad koostööpartneritena kaasa päästamet, politsei ja piirivalveamet, häirekeskus, jalgpalliklubi Dünamo naised, kaitseliit, naiskodukaitsja, noorkotkad jt. Kaasatud on Are kool, noortekeskus, huvikeskus ja raamatukogu. Avatud on kohvik, kõigile osalejatele pakutakse ürituse lõppedes suppi.

Alates 2014. aastast viib Eesti vigastatud võitlejate ühing koostöös naiskodukaitsjaga läbi sinilillekampaania, mis on tihedalt seotud veteranipäeva tähistamisega 23. aprillil.

„Anname au!“ kampaania lisainfo: <https://annameau.ee>.

Kilksama rahvas kutsub suvel külalisi kodukohvikute päevale

VILJA ALAMAA
KULTUURIKORRALDAJA

Anname rõõmsalt teada, et ka Kilksama küla soovib 5. augustil oma kodukülas läbi viia toreda kohvikutepäeva.

Ilusad aiad, head ideed ja maitsvad kodused hõrgutised – see on parim võimalus end proovile panna. Oma koduõues võid sel päeval teha kõike, mis pähe tuleb: kostitada külalisi, „luhvitada“ kappe ja pakkuda nende sisu taaskasutuseks, tere-tulnud on põnevad tegevused, kontserdid, näitused ja selts-

kondlikud mängud. Alati tuleb kasuks originaalne ja julge lähenemisviis.

Üleskutse registreerimiseks leiab maikuu vallalehest.

Kui tekib küsimusi, siis palun helista 510 5498 või kirjuta meile vilja.alamaa@torivald.ee.

Toredate kohtumisteni Kilksamal!

Hilja Tilk 100

17. märtsil oli 100. sünniaastapäev laulu „Meie Tori“ sõnade autoril Hilja Tilgal. Laulu viisi on kirjutanud Gunnar Männik. Hilja Tilk on nime andnud ka Tori valla esimesele ajalehele Kaldad.

Hilja Tilk sündis Vireksaare talus pere kuuenda lapsena. Pärast Abja põllutöökooli linnukasvatuse eriala lõpetamist pöördus ta tagasi kodukanti ja hakkas tegelema hobustega. 1960.-tel käis ta Tori näidissovhoosi hobustega mitmeid kordi üleliidulistel põllumajandusnäitustel Moskvas ja võistlustel Almatõs. Seejuures jõudis Hilja Tilk aktiivselt osa võtta kohalikest kultuurielust – ta laulis kooris, tegi rahvatantsu ning lõi kaasa pidude ja muude sündmuste korraldamisel. Ühelt Kesk-Aasia reisilt tõi ta koju ees-

Foto: erakogu

livarsa, kellega tegi unustamatu etteaste kooli nääripeol. 1974.-87. aastal töötas Hilja Tilk Tori loomaarsti juures velskrina ning hiljem Tori lasteaia koristajana.

PENSIONÄRILOOD

Are pensionärid lustisid sõbrapäeval

ANNE NIIBO
PENSIONÄR

Are huvikeskuses tegutseb vanemaalastele inimestele kolm tegevusrühma: Are lauluklubi, rahvatantsurühm Kurverid ja ajaviiteklubi Pääsusilmad. Sõbrapäeva puhul võtsime kõik kokku ja pidasime maha toreda sõbrapäeva ürituse.

Kõik said rinda numbri punasel südamel. Sellele numbrile tuli kirjutada häid soove ja sõnumeid, kirjad läksid postkasti ja peo lõpus jagati need numbrite järgi laiali.

Pidu algas tervitusklaaside kokku loomisega. Seejärel võtsime kolonni ja tegime oma ees seisja seljale massaaži: koputasime sõrmedega, patutasime, mudisime, koputasime rusikatega ja tegime seljale laineid. Keerasime ringi ja kordasime kõike seda teise naabri seljal. Lõpuks olid kõik lõbusad ja õhetavad ning tantsisime laulu „Kõndis neiu mööda metsa“ saatel. On ju liikumisaasta ja seda arvesse võttes otsustasimegi mitte istuda suure laua taga koos, vaid panime kaasa toodud toidud kolmele lauale toa eri nurkadesse, et liiguksime toitu valides. Nii jäi ruumi keskosa vabaks, kus saime

Are pensionäride sõbrapäevatanants

Foto: erakogu

tantsida ja mängida.

Kätte oli jõudnud aeg maiustada kaasa võetud hõrgutistega. Oi, mida maitsta sai: heeringaleivad, kilu ja munaga leivad, salatikorvikused, kaneelirullid, ahjusoojad keerusaiad, vastlakuklid, viinamarjad, maasikad, kakao, küpsised ja kommid, kommid, kommid. Kõike ei jõudnudki ära süüa, osa jäi kappi järgmist kokkusaamist ootama.

Sõõmise vahele sai kuulata lõbusaid jutte ja anekdoote sellest, mida teatris nähtud, kuidas Jukul koolis läinud või kelle kosinud hiidlastest vanapoiss. Vahelduseks tantsisime Suurejõelt pärit folkloorset tantsu „Suss-sussadi“ ning laulsime akordioni saatel laule sõprusest ja armastusest.

Oligi aeg jagada laiali kirjad. Postkast oli üsna täis. Tore oli jälgida kirjalugejate õhetavaid nägusid, mis väljendasid siirast rõõmu heasüdamlike sõnade üle. Miks ütleme tavaliselt üksteisele häid sõnu nii vähe, kui üldse?

Lõpetuseks mängisime lõbusat mängu „Kas sa armastad mind?“. Istuti ringis. Ilma istekohata mängija ringi keskel läks kellegi ette küsides: „Kas sa armastad mind?“. Kui istuja vastas: „Jaa!“, siis pidid kõik istujad vahetama kohad ja küsija proovis kiiresti omale koha leida. Kui küsitav vastas: „Ei! Ma armastan neid, kellel on prillid ees (või saapad jalas või blondid juuksed jne)“, siis vahetasid ainult nimetatuga sobivad inimesed kohti. Kes koht ei leidnud, jäi keskele uueks küsijaks. Lõbu oli laialt, sai nii palju nalja, et väsis lõpuks päris ära. Proovige seda mängida, te ei kahetse.

Oleks rõõm lugeda lehest teistegi pensionäride lugusid.

Are lauluklubi sai kümneaastaseks

REET ALAMAA
ARE LAULUSELTSINGU LIIGE

Möödunud aasta oktoobris sai Are lauluklubil (president Anne Niibo) täis kümme tegevusaastat. Enne piiranguid oli lauluklubi tegevus elav.

Käisime koos regulaarselt kord kuus. Alati oli üritusel teema, millest rääkisime ja laulsime. Korraldasime teiste klubide vastuvõtte, käisime ise külas. Nüüd otsustasime ühe hulga aja korraldada toreda sünnipäevapeo. Külla kutsusime naabrid Pärnu-Jaagupi lauluklubist ja hr Valter Parve. Alustasime keskpäeval, võtsime vastu tervitusi, tänasime tublimaid ja sõime kosutava lõunasöögi, et vastu minna pikale kultuuriprogrammile. Sünnipäevapidu juhtus päevale, mil Are huvikeskuses andis kontserti Nedsaja Küla Bänd. Mõnuga kuulasime bändi, laulsime kaasa ja lõime tantsu. Kuna meie lauluseeltsingus pole meeshingi, oleme eeskujul võtnud Kihnu naistest ja lõime tantsu omavahel. Peaasi, et lõbus oleks ja liikuda saaks.

Peale kontserti kogunesime taas

laudade taha. Hr Parve keerutas plaate ja tutvustas laule. Abiks olid laulikud, laulsime lapsepõlvest ja noorusajast tuttavaid viise. Varem lauldi koosviibimistel palju, pillimees tõmbas lõotsa lahti ja kõik laulsid – kodumaast, armastusest, sõjast, noorusest või kõigile tuntud lorilaule. Nii laulsime sel päeval meiega, tundisime siirast rõõmu, hingel oli soe ja hea.

Kui repertuaar otsa sai, hääled ära väsisid, saabus kohvi ja koogi aeg ning juttu jätkus kauemaks.

Peo lõpuks tundisime, et olime veetnud koos ühe ütlemta toreda päeva. Keegi ei olnud eriti väsinud, kulunud kondid ei valutanudki väga, tuju oli super.

Praegu ei ole maailmas just kõige paremad ajad, tähtis on enda ümber luua häid emotsioone, käia koos, olla üksteise jaoks olemas, tunda elamisest rõõmu. Leidke igast päevast killuke rõõmu, siis ununevad halvad asjad ja kõik on hästi.

Lõpuks väike palve Tori valla eakatele, kes koos tegutsevad, kirjutage sellest, tore oleks lugeda. Elame veel!

PILK MINEVIKKU

Nurme veski 1900 alguse paiku

Postkaart Eesti vabaõhmuuseumi kogust

Nurme veski

Nurme veskil Pärnu lähedal Sauga jõe ääres on pikk ja kirev ajalugu. 2007. aastal leiti maja remondi käigus põranda alt 1908. aastal kirjutatud ja väikesesse kandilisse pudelisse pandud saksakeelne ürik, kus oli kirjas: „Veskimeister August Stahl (sündinud 1848), ostis veski koos 355 ühiku maaga veskimeistrilt Anton Blumfeldilt 25 000 rubla eest 1878. aastal. Kõik hooned olid lagunenud ja veskitehnika vana. Blumfeld oli kohta 27 aastat omanud ja selle ühe proua Flachi käest 4500 rubla eest ostnud, mis aga sel ajal oli väike hobiveski kolme põlluga ja 60 maaühikuga. Heinaküün oli kusagil metsas. Ainuüksi põlisrent on kuni tänase päevani samaks jäänud, nimelt 58 rubla aastas. Elumaja sai 1905–1906 ehitatud, aga kaks aastat hiljem oli majavamm põrandais ja vahe-seintes ja ta pidi uued põrandad panema ja suure remondi tegema. Mees maksis valmis töö eest ühele töömehele 1 rubla ja 10 kopikat ilma toidlustuseta ning mees töötas kuuest hommikul kuni seitsmeni õhtupoolikul poole tunnise pausiga. Samal ajal majaga sai ka suur sild valmis – sai juba sõita oma elukohas üle silla. Sellest aastast on ka viljakuivati ja maja sai tänu veskil

käijatele üles ehitatud.“

Nurme veski oli Eestis väga haruldane vesi- ja tuuleveski koostehitis. Veski ühe seina nurgakivise on graveeritud aastaarv 1863. Veskiosa on ehitatud tunduvalt varem kui tuuleveskiosa, mille lipu peal oli aastaarv 1887. Tuuleveski osa oli kaheksakandiline. Enne esimest maailmasõda müüdi puidust tuuleveskiosa Mart Viilikule, kes viis selle Jõõpre ligidale Metsakülla. Veskil oli palju rentnikke. 1935. aastal ostis veskikoha Pärnu linnavalitsuselt 5000 krooni eest Ilse-Helene Estam, kes müüs selle samal aastal 13 500 krooni eest edasi Johann Hansenile. Vesikeski töötas viimati 1963. aastal. Vahepealsetel aastatel, kui veskil polnud õiget peremeest, oli ta väga lagunenud, samuti on suurem osa veski sisseadest laiali tassitud.

Praeguseks on ajaloolisest veskist säilinud seinad, mille Nurmeveski külalistemaja pererahvas 2009.–2010. aastal renoveeris. Keskkonnaagentuuri eestvedamisel lammutati kalade rändetee avamiseks 2020. aastal veskipaisu vare ja rajati tehiskärestik.

Allikas: Nurmeveski külalistemaja Facebooki leht

Sauga võrkpallinaiste eesmärk on Pärnumaa meistrivõistluste finaali

PIIA SALUNDI
TEABESPETSIALIST

Sauga võrkpallil on pikk ajalugu, kuid praegune võrkpallinaiskond on üpris värske – koos on mängitud vaid kaks aastat, seda aga edukalt. „Esimesel aastal tulime kohe Pärnumaa meistrivõistlustel hõbedale,“ ütleb naiskonna mänedžer Jaan Stols. Ta meenutab, et toorkord kaotati finaalis paljukordsele meistrile. Maakonna meistrivõistlustel osalemine oligi suuresti võistkonna loomise ajendiks. „Jaanika Linn pöördus minu poole, et aitaksin neid võistlusvormide ja muu varustusega,“ selgitab Stols.

Võrgunaised treenivad kaks korda nädalas Sauga spordisaalis. Stolsi sõnul tuleb lisaks ette, et nädala sees on mängud Tallinna ümbruses. Regulaarselt käib treeningutel kuni 10 naist, mõnikord sunnivad vigastused osa sportlasi puhkama. Küsimusele, kas oma ridadesse oodatakse ka uusi võrkpallihuvilisi, vastab Stols, et naiskond tugivatest ründajatest ära ei ütleks.

„Oleme naiskonna üle väga

Sauga võrkpallinaiskond. Esimene rida (vasakult): Margit Viies, Maris Mitt, Jaanika Linn
Teine rida (vasakult): Kairi Uibu, Pille-Riinu Saarepere, Rebeka Solveig Veltson, Birgit Kaljuste, Maret Vilbaste, Annika Kuk, mänedžer Jaan Stols
Pildilt puuduvad: treener Romet Priimägi, Marie-Elisabeth Pismenjok, Karin Saartson, Killu Prantsmann, Mari-Liis Gnaumann

uhked juba sellepärast, et esimesel aastal tulime maakonna meistrivõistlustel kohe hõbemedalile. Rahvaliigas oleme samuti finaali väga lähedale jõudnud, selle üle peabki hea meel olema,“ rõõmustab Stols. Mänedžeri sõnul

on naiskonna eesmärk Pärnumaa finaalis mängimine ja Eesti rahvaliigas samuti. Ta tänab Tori valda abi eest ja loodab jätkuvale toetusele: „Kuna esindame Tori valda, peaks vald meie tegude üle uhke olema.“

Tervitame liikumisaastat 2023

ANDRA SÖMER
TORI SPORDIKLUBI

Kultuuriministeerium kutsus kõiki Eesti inimesi veebruaris liikuma vabariigi terviseks. Tori spordiklubi võttis üleskutset tõsiselt ja viis läbi koguni kolm sportlikku sündmust.

4. veebruaril Tori kooli võimlas toimunud saalivõimlemise võistlus võttis osa kaheksa meeskonda, nendest kaks Tori Põrguliste vutitiimist. Kohalik meeskond pidi sel korral leppima neljanda kohaga. Võidu

viis koju Audru FC, hõbemedali Pärnu Tervis JK ja kolmanda koha JK Väandra Vaprus.

18. veebruaril toimus II Tori koroonaturniir. Võistlustulle astus kaheksa meest, kaks naist ja kaks noorte võistlusklassi esindajat. Meestest saavutas I koha Sulev Tamme, II Arti Tugedam ja III Ahto Saar. Naiste klassis võitis I koha Liilia Saar ja II koha Riina Soll. Noorte I koha teenis Andra Altmets, II Riho Selgis.

19. veebruaril tähistasime aastalustliku perepäevaga, kus üheskoos trallisid lapsed, emad,

isad, vanaemad ja vanaisad, kokku üle kahesaja osaleja. Koolimaja ümbruses oli paigutatud mitmesuguseid tegevusi, kus sai proovile panna oma meeskonnatöö oskusi, täpsust, osavust, loovust ja nutikust. Saanisõit, hernesupp ja vastlakuklid olid muidugi samuti olemas. Suur aitäh, tublid abilised Tori koolist ja Tori spordiklubist, Laane Tallid, kohvik Kuvarjutus, fotograaf Ülo Soomets!

Tori spordiklubi tegevusi toetab Tori vallavalitsus. Täname!

Vaata pilte Tori spordiklubi Facebooki lehelt.

Tori sotsiaalmaja reis pealinna

KALJU KIDRA
TORI SOTSIAALMAJA ELANIK

Kunstimuuseumis KUMUS sai käidud ja vaadatud. Kõige enne nägime näitust „Hõljuvad öied igavikumeeres“, see oli filmi moodi ja muusikaga. Seal olid merelained ja sai ka ise teha laineid koos giidiga. Siis saime mustas labürindis seigeldes vaadata, kuidas

loodus kasvab ja kaob. Oma käega katsusime seina ja vaatasime, kuidas taimed reageerisid. Ka meie saime olla kunstnikud, maalid kettidega merepilte. Imeilusad tulid!

Jalutasime Kadrioru pargis presdendi lossi juurde. Seal oli uhke olla!

Päeva peale sai kõik selgemaks. Toredad kaaslased olid ja abi sai see, kellel vaja. Tänu toredatele juhendajatele ja suur aitäh selle üllatuse eest!

LIKUMISAASTA 2023

LIIGUME KOOS SINDIS!

Ootame kõiki
kepikõnnihuvilisi trenni!
Algas 3. aprillil kell 18
Sindi raamatukogu ees.
Treener Sirje Soovik

Tori vald

Pärnumaa
Spordiklubi

Leo maadleja tuli sumos Eesti meistriks

MAADLUSKLUBI LEO

26. veebruaril toimusid Põltsamaa lähedal Pisisaare spordikeskuses Eesti meistrivõistlused sumos. Maadlusklubi Leo oli esindatud kahe maadlejaga ja koju toodi

kolm medalit, nendest üks Eesti meistri tiitel.

Argo Mitt sai kehakaalus kuni 70 kg III koha, Robyn Paulberg saavutas kehakaalus kuni 100 kg Eesti meistri tiitli ning absoluutkaalus II koha.

Paremad lähevad Eestit esindama aprillis Poolas toimuvatele Euroopa meistrivõistlustele ja augustis Jaapanis toimuvatele maailmaestrivõistlustele. Robyn on Eesti koondisse arvatud. Mõlemad maadlejad elavad Tori vallas.

Pärnumaal peatub mammograafiabuss

Tule vähi sõeluuringutele, et olla kindel, et oled terve või avastada vähk varajases staadiumis. Mammograafia on väikese kiirgusdoosiga ja tervisele ohutu.

2023. aastal on rinnavähi sõeluuringule kutsutud ravige kindlustatud ja ravikindlustamata naised sünniaastaga 1955, 1957, 1959, 1961, 1963, 1965, 1967, 1969, 1971, 1973.

Naised, kes ei kuulu sõeluuringu sihtrühma, saavad pöörduda

oma pere- või naistearsti poole, kes annab vajadusel saatekirja rinnauuringule. Teine võimalus on broneerida aeg Pärnu haigla rinnakabinetti (tel 447 3511, 447 3300), kuhu saab pöörduda ilma saatekirjata (visiiditasu on viis eurot).

Sihtrühma naistel on võimalik rinnavähi sõeluuringul osaleda ka mööda Eestit sõitvates mammograafiabussides. Uuringule saate minna, kui kuulute sõeluuringu sihtrühma või kui teil on arsti saatekirja. Oluline on eel-

nevalt broneerida aeg telefonil 600 3155.

Mammograafiabussi lähimad peatuskohad:

- Pärnu-Jaagupi alev, Pärnu mnt 16 kaubamaja juures 4.–5.04;
- Sindi linn, Jaama 8 Coop parklas 13.04;
- Tori alevik, Pärnu mnt 3 A ja O parklas 14.04.

TERVISEKASSA

Esmaspäeval, 1. mail 2023, alates 9-st
Sindi Gümnaasiumi ümber

SINDI LINN 85

Toimub traditsiooniline Sindi linna laad.
Laadalaval teeb muusikat ansambel Vanad Sõbrad.
Lastele avatud mänguväljakul mõnus mängumaa.
Kogupereetendus M. Punak „Seitsme maa ja mere taga“.
Pealaval astuvad üles
Sindi Muusikakooli ja Sindi Seltsimaja vahvad esinejad.
Päeva lõpetab ansambel Kukepillid kontsert!

Sindi Muuseum üllatab mõnusate ekskursioonidega.

Rukejüü Toimuma saab veel palju põnevat. Ma Sindit!
Jägi reklaami!

KOLMAPÄEVAL, 12. APRILLIL
KL 11.00
SAUGA MUSTAS MAJAS

VÄÄRIKATE HOMMIKUKOHV

Külla tuleb Meelis Sarv

Kuulame muusikat ja
räägime jutte

SISSEPÄAS TASUTA

SAUGA
MUSTA
MAJA

TORI VALLA
KULTUURIKESKUS

Oleme pühapäeval, 9. aprillil Tori rahvamajas
avanud ühisürituse „Kaks kohviringi ümber Soomaa“
raames mõnusa ühepäevakohviku, mis kannab nime
Tori Kultuurikohvik.

Ootame Teid magusate maitsete rännakule
koos aromaatses kohvijoogiga.

Lisaks saab tutvuda ühe Eestimaa vanima rahvamajaga.
Rahvamaja saalis avatud pressifotograaf
Dmitri Kotjuh'i fotonäitus Ukraina sõjast.

Kultuurikohvik avatud kell 10-16.
Ootame Teid!

1.05 KANUUMATK

TERVE TORI 2023

- Kogunemine KELL 10 TORI BUSSIJAMAS, kust buss viib osalejad Viirale.
- Matka marsruut Viira kool- Tori (13 km).
- Riietu vastavalt ilmale!
- Meie poolt kõik kanuusojudeks vajalik, soe supp ja soovijatele saun matka lõpus.
- Osavõttu 5 eurot palun maksta kohapeal sularahas (lastele kuni põhikooli lõpuni ja Tori Spordiklubi liikmetele TASUTA).

Registreeri oma kahe- või kolmeliikmeline paatkond aadressil tori.spordiklubi@gmail.com või telefonil 56910009 (Andra)

LEADER EESTI TORI vald TORI SPORDIKLUBI

21.04 | ARE HUVIKESKUSES KELL 19.00

huumoriõhtu NALJA NABANI

Ootame osalema KÕIKI meie vallas elavaid naljahambaid, kes armastavad seltskondades pajatada anekdoote, luiskelugusid ja visata niisama mahlakat nalja.

- Iga osaleja räägib 3 lugu.
- Parimad selgitab välja publik.
- Vaatame lõbusaid videoklippe ja kuulame pillilugusid.
- Pealtvaatajate osalus rangelt soovituslik!

Oma esinemisosalusest anna teada hiljemalt 19. aprilliks vilja.alamaa@torivald.ee või helista Viljale 5105498

Pühapäeval, 2. aprillil 2023
Tori Rahvamajas algusega kell 13

KOGUPEREETENDUS

Maia Punak

Seitsme maa ja mere taga

LAVALE SEADSID
Jane Lumijõe /Jõesuu Küladeater/
Piret Dreimann /Teater TRET/

OSATÄITJAD
Jane Lumijõe /Jõesuu Küladeater/,
Piret Dreimann, Andres Andrekson
/Jõesuu Küladeater/, Argo Juske,
Annika Parm, Ave Aaslaid, Eha Säde,
Annikki Poom, Kristi Tohv, Marge
Ansi, Margus Usin, Klaarika Lemets

TAUSTAJÕUD
maskid, butafoor, dekoratsioon
visuaal Aime Juske
Argo Juske

TOETAJAD:
OÜ EWWERREE | TORI VALLA KULTUURIKESKUS

LIIKUMISAASTA 2023

29.04.2023
algusega kl 11.00

disc golf'i võistlus TORI KEVAD 2023

- Divisjonid: mehed, naised, noored (15 a.k.a)
- Formaat: mängitakse Tori disc golf'i pargis 2+2 ringi spetsiaalselt selleks võistluseks kavandatud rajal
- Registreerumine: <https://discgolfmetrix.com/2430759>
- Osalustasu: mehed 10 €, naised 10 €, noored 5 €
- Autasustamine: iga divisjoni 3 parimat saavad autasustatud rahalise auhinnaga, mis on osalustasudest vastavalt 40, 30 ja 20%

Korraldajad:
MTÜ Tori Spordiklubi, MTÜ Discgolfklubi Albatross

+372 5198 8327 ahtosaar74@windowslive.com

Seekordseks vestluskülaliseks on AIVAR HALLER - tal on suured kogemused paljude tippjuhtide ja -sportlaste toetamisel. Tema elutee on olnud kirju, mille vältel on ta muuhulgas tegutsenud veel sportlase, ettevõtja, näitleja, koolitaja, juhi ja pedagoogina.

EÄKATE MÕNUSAD LÕUNATUNNID

TORI RAHVAMAJAS 6. APRILLIL KELL 12

Kuidas oma minevikuga unistamine ja mängimine rahu teha ja tunda rõõmu ei lõppe vanaks jäämise tõttu. Vastupidi - me jääme vanaks kuna lõpetame unistamise ja mängu.

VIRGUTUSVÕIMLEMIST JUHENDAB SIRJE SOOVIK

PÄÄSE 3 EUROT, SISALDAB KOHVILAUDA

Eelregistreerimine:
Ave 529 7216
sotsiaalmaja@torivald.ee

Laupäeval, 22. aprillil kell 19
Toris vallamaja aasal

JÜRIÕÖ RAHVAJOOKS

Ootame 2 kilomeetrisele rajale jooksjaid, kõndijaid, kepikõndijaid!

AUHINNAD loositakse kõigi osalejate vahel!

Korraldaja: Tori Spordiklubi (info 56910009)
Toetaja: Tori Vallavalitsus

VASTSÜNDINUD VALLAKODANIKUD

Hendrik Merilaht	26.01.2023
Liisbet Kakko	07.02.2023
Gustav Raamets	09.02.2023
Miona Gerlein	09.02.2023
Alex-Brennan Kadarik	24.02.2023
Kirili Aurelia Avamets	25.02.2023

Õnnitleme!

STATISTIKA

1.–28.02.2023 sündis 6 last. Suri 5 inimest, saabus 68, lahkus 43, vallasiseselt vahetas elukohta 27 inimest. Elanike arv on 1.03.2023 seisuga 12 520, neist 6162 meest ja 6358 naist.

PKM Teenused OÜ

Rehvide vahetus-müük

Tihase 23, Tori Vald
Sindi linn, Pärnumaa, 86705
tel. +372 56 27 83 40
teenusedou@gmail.com

Margit Rannamäe
margit@estkv.ee | 511 6298

- Otsin kliendile Tori vallas
- maja hinnaga kuni 190 000 €
 - 2-3-toalist korterit, hind kuni 42 000 €
 - Saugas, Paikusel 3-4-toalist korterit, hind kuni 120 000 €

TERESA
ABIVAHENDIKESKUS

Rüütli 47, Pärnu
+372 443 0230
E-pood:
www.teresa.ee

- Pöiepidamatus tasuta nõustamine
- Abivahendite rent ja müük
- Võimalik riiklik soodustus!

TULE MÜÜMA
SAUGA PEREPÄEVALE.
OODATUD ON TOIT,
KÄSITÖÖ JA TAIMED.

3. JUUNI 2023
KELL 11:00-14:00

Registreerimine kuni 15. mai, saugaank@torivald.ee
Kohtade arv on piiratud!

TEATED

TORI SOTSIAALMAJAS
JUUKSUR 6. ja 21. aprillil.
Registreerimine juuksur
Pamela tel 5340 8603.
MANIKUÜR/PEDIKÜÜR
18. aprillil. Info ja
registreerimine tel 529 7216,
Ave.

SINDI SOTSIAALTÖÖKESKUSES
PEDIKÜÜR 19. aprillil,
JUUKSUR 14. aprillil. MASSAAŽ,
kuupäevad kokkuleppel.
Teenustele registreerimine
telefonil 5569 5546.

VILJAPUUDE LÕIKUS, heki-
pügamine, korstnapühkimine
ühepereelamus. 5698 1275,
Taevastes OÜ.

Rag.Mar OÜ tegeleb katuste,
fassaadide, tänavakivide
ja kanalisatsioonitrasside
SURVEPESU ning hooldusega
(küsi pakkumist juba enne
kevadet). Talvel lumekoristus
katustelt ja hoovialalt. Kontakt:
5343 1006, martinson.ragnar@
gmail.com. Koduleht www.
ragmar.ee.

Laarox OÜ ostab METSA- JA
PÖLLUMAAD. Pakume parimat
hinda. Telefon 552 7322.

Metsamaapinna KETAS-
ADRAGA ETTEVALMISTAMINE
istutamiseks ja külviks.
Tel 5345 3698,
mikk@metsaader.ee.

KORSTNAPÜHKIMINE. Kütte-
seadmete remont. Töödele
garantii ja akt. Tel 5692 1395.

Teostan SISE- JA VÄLISÜLD-
EHITUSTÖID. E-post maario.
marnaussov@mail.ee,
tel 5330 3550.

Ostan NÕUKOGUDEAEGSEID
EEMEID: portselanist nõud,
klaasist nõud ja vaasid,
keraamika, kunst, heliplaadid,
raamatud, mänguasjad,
mudela autod, hõbe jne.
Tel 5803 0458.

KATUSE-, FASSAADI-,
ÜLDEHITUS- JA
VIIMISTLUSTÖÖD.
Kortermajade renoveerimis-
tööd. Pakume erinevaid
lahendusi hoonete ja majade
ehitusel. mehitus@gmail.com,
5352 9476.

Kuidas alustada kristlikku teekonda?

Soovitan ära vaadata allolevad videod
tv7.ee/vod/player/1422/
tv7.ee/vod/player/1423/
tv7.ee/vod/player/1424/
tv7.ee/vod/player/1425/
tv7.ee/vod/player/1426/
tv7.ee/vod/player/1427/
Võta julgelt ühendust
Raivo, tel 5557 6562.

LIPU- MASTID

KUNI
APRILLI LÕPUNI
10%
SOODSAMALT

Igaühel on õigus
heisata Eesti lipp
365 päeva aastas!

Täpsem info
ja personaalne
pakkumine:
mastid@hobesol.ee

Tel 5565 5001

www.hobesol.ee

SÜNDMUSTE KALENDER

Laupäeval, 1. aprillil

Projekti ELURIKAS TORI VALD koolitused:
Kell 10 Sauga Mustas Majas;
Kell 14 Are huvikeskuses.
Koolitused on tasuta! Info <https://elurikas.torivald.ee>.
Kell 11 VÕRKPAALITURNIIR Tori võimlas.
Eelregistreerimine 30. märtsini tori.spordiklubi@gmail.com, info tel 521 2807.

Pühapäeval, 2. aprillil

Kell 13 KOGUPEREETENDUS „Seitsme maa ja mere
taga” Tori rahvamajas.

Neljapäeval, 6. aprillil

Kell 12 EAKATE MÕNUSAD LÕUNATUNNID Tori
rahvamajas. Külas Aivar Haller, virgutusvõimlemist
teeb Sirje Soovik. Pääse 3 eurot, kaetud kohvilaud.
Eelregistreerimine tel 529 7216 või sotsiaalmaja@
torivald.ee.

Pühapäeval, 9. aprillil

Projekti ELURIKAS TORI VALD koolitused:
Kell 10 Tori rahvamajas;
Kell 14 Sindi gümnaasiumis.
Koolitused on tasuta! Info <https://elurikas.torivald.ee>.

Kell 10-16 Tori KULTUURIKOHVIK Tori rahvamajas.
„Kaks kohviringi ümber Soomaa” – täpsem info <https://joemaa.ee/kaks-kohviringi-umber-soomaa-09-04-2023-osalejad>.

Kell 14 esimese ülestõusmispüha JUMALATEENISTUS
Tori kirikus.

Teisipäeval, 11. aprillil

Kell 19 MÄLUMÄNGUSARJA SATS 7. voor
Tori rahvamajas. Rohkem infot tel 522 8319.

Kolmapäeval, 12. aprillil

Kell 11 VÄÄRIKATE HOMMIKUKOHV Sauga Mustas
Majas, külas Meelis Sarv. Tasuta!

Reedel, 21. aprillil

Kell 19 HUUMORIÕHTU „Nalja naban” Are
huvikeskuses. Anekdoovidivõistlus, oodatud on kõik
valla naljahambad. Info ja registreerimine 19. aprilliks
vilja.alamaa@torivald.ee või 510 5498.

Laupäeval, 22. aprillil

Projekti ELURIKAS TORI VALD koolitused:
Kell 10 Tori rahvamajas;
Kell 13 Sindi gümnaasiumis.
Koolitused on tasuta! Info <https://elurikas.torivald.ee>.

Kell 16-20 naiskodukaitse SINILILLERADA.
Kogunemine Are huvikeskuses.

Kell 19 JÜRIÕO RAHVAJOOKS, kogunemine
Toris vallamaja aasal. Info tel 5691 0009.

Pühapäeval, 23. aprillil

Kell 12 jüripäeva ja veteranipäeva
MÄLESTUSTEENISTUS Tori kirikus, jüritule süütamine.
Peale teenistust pärgade ja lillede asetamine
ratsamonumendi jalamile, sõdurisupp ja kohvilaud.

Laupäeval, 29. aprillil

Kell 11 KETTAGOLFI VÕISTLUS „Tori kevad 2023”.
Registreerimine <https://discgolfmetrix.com/2430759>.

Esmaspäeval, 1. mail

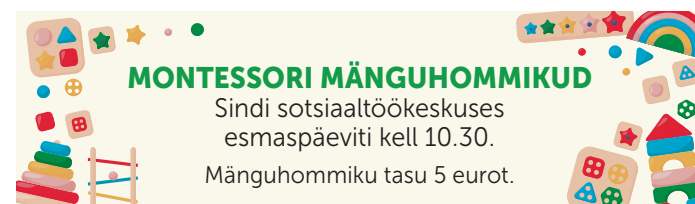
SINDI LINN 85 – laat, meelelahutus, peaesineja
ansambel Kukerpillid. Päev algab kell 9.

Kell 10 TERVE TORI KANUUMATK. Kogunemine Tori
bussijaamas, osalustasu 5 eurot. Registreerimine ja
info tori.spordiklubi@gmail.com või 5691 0009.

Neljapäeval, 4. mail

Kell 12 humoorikas KUPLEEKAVA „Rikas ja vaene”
Tori rahvamajas. Esinevad Artur Raidmets ja Peeter
Kaljumäe. Pilet 10 eurot.

Vaata lisa www.torivald.ee/sundmused

MONTESSORI MÄNGUHOMMIKUD

Sindi sotsiaaltöökeskuses
esmaspäeviti kell 10.30.
Mänguhommiku tasu 5 eurot.

MEIE HULGAST ON LAHKUNUD

Linda Esna	17.04.1929–15.02.2023
Leida Kiisk	05.03.1939–11.02.2023
Aare Järva	29.11.1943–21.02.2023
Vello Mändla	03.03.1957–09.02.2023
Marje Okas	02.03.1958–01.02.2023

Tori Valla Teataja

Väljaandja: Tori vallavalitsus
Aadress: Pärnu mnt 12, Sindi, Tori vald, 86705 Pärnumaa
E-post: tori@torivald.ee
Toimetaja: Piia Salundi, tel: 5855 7158,
e-post: ajaleht@torivald.ee
Küljendus: OÜ Hansaprint, trükk: AS Printall
Leht ilmub üks kord kuus. Tiraaž on 5571 eksemplari ja
see jagatakse Tori valla postkastidesse tasuta.
Toimetuse ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile
ajaleht@torivald.ee 8. kuupäevaks.
Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja
redigeerida.

TORI SOTSIAALMAJAS

HUVIRINGID APRILL

- 4.04 - MAALIMINE KELL 10
- 6.04 - LOODUSRING KELL 10
- 11.04 - KODULOORING KELL 10
- 13.04 - AEROBIKA KELL 11 (TORI
RAHVAMAJAS)
- 18.04 - JUTURING RÄÄGIME ELUST KELL 12
- 20.04 - FOTORING KELL 10
- 25.04 - TAASKASUTUSRING KELL 10
- 27.04 - KOKARING KELL 10